

Bånd T 8b, 1377, Hørdum sogn (og
1375 Stagstrup sogn).

Anders Yde, f. 1878 i Stagstrup.

Optaget 1968 og aflæst af

Torsten Balle

T13

Bånd T8b

Meddeler: Anders Yde, født i Stagstrup 1878,
har boet i Koldby, Hørdum sogn,
siden 1905.

Optaget 21/10 1968 og afløst af Torsten Balle.

1377 Hørdum sogn
Hassing herred
Thisted amt.
(1375 Stagstrup sogn)

Indhold:	s.
Hjemmet, drengetid	1
Pløjning	1
Tømrer, lade, mølle.....	2
Landbrug, gårdmand	6
Tærskning.....	7
Kornsorter.....	7
Stråtag	8
Tørv.....	10
Øl, gammeløl	11
Drikkeri.....	12
Fattigfolk	13
Klædedragt	15

Bemærkninger

Meddelelsen er fra Stagstrup, hvor hans forslægt, Yde, har levet i hvert fald siden 1600erne. Han boede sidst i en ret ny landevejsbebyggelse i Koldby. Selve landsbyen, der i 1600erne hed Koldkud, ligger længere mod nord som nabo til Stagstrup, og hans dialekt kan da vist opfattes som hjemmehørende i begge byer.

Stødforholdene er med et par vist tilfældige undtagelser som i Sydty (i overensstemmelse med Lyngbys optegnelser) med fuldt vestjysk stød, også i tostavelsesord som Frankrig (s.8) og marked (s.11 & 12), men stødet er ret blødt. På andre måder ligner dialekten Nordtydialekt.

Han siger vel e't (ikke, intet), men påfaldende tit it, og han siger haj:, ikke hå: eller hå:å. Ikke en eneste gang siger han o (på), men altid po og epo, og han har å i fx. sål'ted (s.14) og ånt (andet) (s.2).

Ordforrådet synes også at være fælles med Nordty, og forbindelsen nordpå spores også i hans udtale af stednavne i Nordty: Nors, Thi-sted, Hillerslev, der udtales nors, tisti, hølersle som i Nordty. Stagstrup og Koldby synes at ligge i et grænseområde mellem dialekterne i Sydty og Nordty.

Skønt han har taget virksom del i offentligt liv, har rejst og læst meget, er hans dialekt næsten upåvirket af rigsmål. Ord, der formodes at være påvirket, er som sædvanlig markeret med + .

Meddeler: Anders Yde,
født i Stagstrup sogn, 22/10 1878
var først tømrer, siden gårdejer
i Koldby, Hørdum sogn, hvor han
har boet siden 1905.

1377 Hørdum sogn
Hassing herred
Thisted amt
(1375 Stagstrup sogn)

Optaget 21/10 1968 (dagen før Anders Ydes 90års fødselsdag), og
aflest af Torsten Balle

Hjemmet ~~dræng~~ drængetid.

do å fej' i stawstroß?

ja-ja, å å fej' i slæts-gå:ren, ja-ja/ min fæ'r han de:ð, da han wa
træ:we o:r / å wa fi:r o:r danj gån' / så i læ:bet a trix o:r, så
bløw mu:r gywt ma heng be-sty:rør / de wa så:n en eljer kå:l / han haj
wæt i hu:strop i hal-tøl't o:r som kå:l ja å som dræng' / han wa nåk
en syw-ò't-å-tyw' o:r, danj-gån' han kam te stawstrop / så fak di fi:r
be:r sam'el / å hå enenti söt po få:s knæ:s så:n som så mang dræng' /
å ka six pð som no ma wò èj'n drænges dræng' / de: hå wat møj' fò:skjèl/
å nå wi kam hjem' fra e sku:l, så sku wi al'ti te: å tæsk / så bløst
pð / så sku wi te: å tæsk, ùxð i e læ: å tæsk / de wa al-men'eliq, di
tæsk si:l djè aw'l danj-gån' / de wa e't så:n nøj - wi haj: en hù:s-
møl:, å mar'keliq nåk, for da wa e't læjs / å hær al:driq lær bið'elk-
hi-stør'i / dan gamel y:ð han fo-tøl: wòs de, wi sku wæð: / ja han gjow: så.

hwans laweð do hêls som dræng' ù:ð po e go:r?

wi wa jo ò'p fra e mår å:å / wi læ: ù:ð i e kå:l kamr / wi wa jo ò'p å
mo:q å six e høwøðer / e pi:q kam' å sku hal'k en / så sku wi ha'wò dower/
å wi haj: jo tøv' pløw: / wi pløwøð ma tøv' pløw: / da wa al' e jow'r jo
samelt te e go:r / så de wa jo nu smo: kå:l.

hwo tilø be-gyn: do å pløw:?

ja: de wa da fa:r å bløw konfo-mi:røð / å ka hów:, mi elst bro:r, han
wa trix o:r eljer en ma, han wa bøjjer te: å pløw: / å wi l' no skyl han
fur:, de wa dan bøjst pløw' han haj:, å de wa'ed nåk òse.

wa de en pløw' lisom di hå: no ?

nøj', de'wa gameldås pløw: / de'wa nu:, wi ku åm-trant høl ùxð i styw'
òram / de'wa nu klèj:n fý:re.

man da wa it' hyw'l we: em?

nøj', nøj'.

hwò-dant pløwøð i så?

ja: hwa, wi pløwøð jo - de bløw jo e:qenliq gu:å nåk pløwøð, man de
wa jo e't så:nt, de bløw te så møj' / de wa jo e't så:å, danj-gån' wi

laner han fek en dōbēlt plōw' ā sā trix hāj:st fūr/ sā ku jēn' man' jo
be-stru't eð/ de wa nōj hi:'l ānt.

de wa he:'gr it' sā nam' for en drān' ā hōlj' e plōw' li:q?

nāj', nāj' de wa āntreāt de sam: som ā lār ā ky po sykēl / fra fe:stneq
ā:'e sā gik eð jo fra'đen jēn: fūr te'đen nā:n/ ja de e kon:stiq.

sā ku da òse blyw: nu strem:lør, da blywer it' plōwed' hwa kaljt i sā:'n
nu:r?

ja:, hā:r-lèjer / dam: kaljt wi hā:r-lèjer / "dar e hā:r-lèjer i di aq'er,
betē aj:s !"

sā plōwed' i husaqr te sist?

ja-ja.

plōwed' i sā e hi:l husaqr èler grawēd' i nōj ā:'eð - e hjēr:nør?

nāj, wi plōwed' e hi:l husaqr

Tamirerrefadermølle
mølle

sā fak e lōw te:' ā go han te en tamirer, da bowēd' li: i nār-he:'đen, en
wentē, ā sā ām e sānør sā kam e i tamir-lār we en onq' kā:'l i lil:bjère/
han bēw no sī:n mi swaw'ør, man de komē da e't' de wē / han wa mōl:beqr
ðse, sam:-ti:'ðiq' me han wa tamirer/ da: war e i fam' o:r.

da wa da it' mā-skī:nør?

nāj', nāj', nāj' / e hā wēt māj te:' ā plōw fja:'l te gu:'l.

hā do wēt mā te:' ā beq: gameldas lār?

nāj', de hā:r e e't'?

man te:' ā repa-re:'r em?

ja, de hār e wēt mā te manē ste:qr/ ja ā beq en pa gu:l te:' en lā: / de
hā e wēt mā tēl fli:r gāq.

sā beqēd' i de, li:om de gamel de wa ?

ja-ja / ja e hā wēt māj te:' ā flē't klēj:qos hi:l go:r / ja e òrtal
de ka e e't' hōw:, man da war' e nāk trix ā-tyw: o:r.

dam: stu: stōl:pør, hwans kaljt i dam:?

stōl'pør - dam: kaljt wi bi:'n / de e bi:'n i e lā:.

hwōdant wa de sā sōt sam'el?

ja de e mā ta'p, / e rem', danj wa jo ta'pēd' i e bi:'n, ā sā wa da jo
sā skro:'e-styweqe po:'e.

hwans kal:stəs di?

ja:, de wed' ə e't ā:ʔe/ dam: kalər wi jo stiwerə⁺ sempel-hən.

ə wa mə te:ʔ ā flə't gudɪnəs məl: hi:ʔl ā hōlən ja/ ja də bləw jo da -
 saməlt i jəŋ stə'kər/ ə wənər ^{bləw} mɪlswlā:ʔ nəjst/ ə ðwer - ə frans:-ən:-bləw
 lenkəd sam'əl mə ɛn kje:ð, ā sā bləw de he:lə lā ə-po:ʔe, bōdɛ bi:ʔn ā
 lə:shōltər ā bjəl'kər ā de hi:lə, ā ə kwars:-sti:ʔn əwənə-po:ʔe te
 slut, ā de bləw səj:lt te hajstər-ðj'sən'ər-ən: ə mō:s/ də: wə'ən wu:n-
 manə, də kyr- kyr di dan' ðp te ə məl:/ han hið ^{lɒp ləw} bləw/ ā sā re:st wi ə
 məl: də:r / de wā:ə ləŋə / dan' bləw re:st i ə:stərəsətəp dam stā:r də
 i-no / wɪwər ə-po:ʔ ɛn bi:l-tuxr, krestens ā wajər/ wi haj jo kyr te:ʔ ə
 nɑ:r-ən: ə mō:s ā sā te:ʔ ə sənər-ən: ə mō:s, ā kyr ront ā so ə-po:ʔ əd,
 ā da wər ə ðsə hən: wə ə məl: ā so:ʔe dan' / mən də wə kɔmən ɛn wənə-mɔ:stər
 ə-po:ʔ ɛn i stɛfɪr ə wənər.

do sā lə:shōltər/ Hwans ə de fo nəj ?

lə:shōltər, ja: de kalər wi jo lə:shōltər wə ɛn məl: / de kalər wi dam
 skro:ʔe stywərə / de kalər wi lə:shōltər - də:r/ ja.

nā:r no də sku nəj ðwən pə ə rem' - hwanskalər i dam: skro:ʔe ?

pā anplən ja de ər ə ð'pstalt/ de ər ə ð'pstalt ja.

sò't de sā lì: əw'ər ə bi:ʔn ?

ja, lì: əw'ər ə bi:ʔn ja /

sā bləw də sət kròj:-wark ə-po:ʔ ɛn, wənər i-bā:ʔq-we, də ku sā:ʔn de wə
 si:ʔl-kròj:nən ja/ de haj ə jo alər sit fa:r, mən de ku ɛn nən' law:.

Tammeri lade.

mən no i ɛn lās, sò't ə spənər sā ðsə lì: əw'ər ə bi:ʔn?

ja-ja/ ja di bləw jo sət ə-po:ʔe mə tre-naw:lər/ də bləw busər ɛn husl -
 hwans bus:rəd i mə?

dəm: bus:rər wi jo mə ɛn kò'n-naw' - mə ɛn kò'p-naw', wi kalər əd / ā sā
 də-hə: naw'lər, di sku jo wər stəst i bəqə ənər / di sku jo wə stəst i
 bəqə ənər, sā:ʔn di hòl't/ de wə ɛn bəŋ:-naw:l' / di wə jo e't te:ʔ ā rək
 frə:ʔe.

hu mənə han:bən wə'ðə sā?

ja:, dər wə e't ānt ɛn jən' han:bən i ɛn sət spənər / ə bjəl'kər, di twər-
 bjəl'kər, di hòlt jo ə rəm: sam'əl , sā:ʔnt te di ku it skri ùd.

wə'ðər tòw' bjəl:kər?

ja-ja, bōdɛ nəjə-bjəl'k ā ðwə-bjəl'k, ā sā wə də skro:ʔe stywərə frə

nèjer-anj: à e bi:'n à sà òp te - i al-men'elighed hawt è-po:' en spanj,
à sà bège bjèl'ker.

à sà wa da wa ~~nøj~~ fra:' e spanjer à sà ùxd?

ja-ja, ja di qik jo e't laner enj te e rem'/ de a ret nâk.

(en tilhører, Valdemar Kjeldgård, Skyum)

wa dar e't òse nøj i en låi, da kaltes ham'gr?

ja de wa jo dam: lå:er ma si:-aerom ix, hwòr de wa træsko-hog', di kalj't
ed/ da: sejer e òwer-bjèl'k-aner jo ùxd, tre al: ùxd, à sà ~~ar~~ da skro:'e
stywere po e uder-anj: à sà ni:' po e bi:'n/ sà stâ:'r e spanjer po dam:, po
dam: rè'k-tre:'er dar-ù:d/ da: stâ:'r di/ kren im'ersens lå: danj' fløt
mas kra:b òp fra ðen gamel go:'r, à sà kam da nÿz òwer-bjèl'ker ix ma
træsko, wi kaljer ed ja/ sà ku'dar blyw aerom we e si: à e lå: / de stâ:'r
i-no.

e òwer-bjèl:k wa danj' sà po:' e rem'?

ja, danj' bo:'r jo altså e spanjer, som wa ret ùxd po:' ed, man da wa jo en
skro:' stywer onjer e rem' fur à bæ:r/ hêls ku ed jo e't bæ:r/ e bjèl'k
ku jo e't jêne bæ:r ed.

e nèjer-bjèl'k ?

nøj danj' wa e't laner enj imèl e bi:'n/ danj' wa ta'ped enj i e bi:'n.

hå do sit râlener, da wa beqed po ðen sam: må:d?

nøj', nøj: de'e gamel.

-- hwa reskæber broj't i no, da do be-gyn: à kom i læ:r?

ja: hwa, wi broj't jo bode en haw'l à en saw: sèl-føl'qeliq, à nu ho:ajam,
wi kaljer e stam-jæ:'rn.

do sna'ked'âm da-hæ:r busrer?

ja ko'p-naw'.

hwòdant si danj' ùxd?

ja de a sâ:'n en flâ:'d tenest ma en bejad anj: è-po:'e à sà en lân' skawt/
de a en kò'p-naw' / wi haj òse smo:' ko'p-òj: te en hânj-swenj'/ de a en
betj kò'p-òj'.

di stu:r dam: sku i dròw: ma e henjer?

ja-ja, dam: wa da en stâ:q è-po:'e --

fòr òwen - po twat?

ja ja.

hå do hêt snak åm en naw'er busr?

ja: de e jo så:n jèn' / de e jo en naw'er/ de e de sam: ja.

brojt i it ywiser?

jow', wi'war jo wèl:diq gu:'e te:' å hoq / som no en mèl:-weq: / dan' sku jo spe:ses te bèqe aner/ e kåhòw: , kòl:by krow'er, johanes ny:'bo - di haj: en mèl: ha:r po e go:'r, å han wil, jo al'ti ha'nøj gameldås werk/ han wil, ha'nøj - tów swa:r tre:'er, å di sku så hoqes ni:'r / e ka hòw: eð i-no/ e ka sîx eð i-no / di sku hoqes ni:'er te dan' mo:'l, da ku go en' i e fòr'm, som e wenger sej'r ix/ jow', de kan e qòt hòw:.

wa de så en al-men'elîq yw:s?

nøj'ge wa så:n en bre-yw:s, da wa så: bre:'e.

do hår al:driq prøved å hoq la'ter?

nøj', de hår e e't prøved/ nøj', man e hå prøved å sawed la'ter/ de hå e prøved/ jow: ar:bøds-kraft wa jo enen-ten' wa:'r / de kòst jo enen-ten'/ e'wa we snøjker fowed, å han så: en-gån' we en løj'liqhed -" Aners y:de de'm dan wilest swan', han kan hår nusti hat, å han wa'en-da en hal:gamel man'/ ja de ar san:/ de li: s'jo da wal/ ja: man e wa nåk òse - e trow'e nåk, e wa doqtiq/ e wil: gja:r òse be-stel: nøj.

i gamel daw:, da snakeð di åm tøl'-alener å tix-alener/ wed' do, hwans de e fo nøj?

tix-alener/ ja: de ar tix al: - de e fam' fòds/ de e jo liså man' fæd'er/ tix-alener - ja-ja.

de war e bjel'ker, da hi:d så:'nt?

ja-ja, de e reqtiq nåk.

dam: di brojt så:n e al-men'elîq-hi:'d te e lå:er, hwa mo:'l haj: di?

ja: e bi:'n de wa syw'-syw' èler syw'-d't/ de wa al-men'elîq, å e bjel'ker, de war en fam'-sèjs.

man hwò lân: wa de så ? wa de tøl'-alener èler tix-alener?

de wa tix-alener, ja.

dan' sâmer, e wa we snøjker fowed - sèjså træ:we e:pe i e tî:m po èj'n kòst å èj'n lo-sîx/ ja: så kam e hjèm' å sâp te'mi fâ:'r -"a tow's e't, e ka samel nu pan: po dan' må:d/ e e we:' å spî:s em òp, liså rask, som e tjèner em'/ ja, å mi èj'n fâ:'r wa jo dæ:'e, å da blèw jo hòlt skyw't som sèl-føl'qelîq, så waje tix ba:'r wi fak jo nøj krom pan:, å di

fil ugn Landbrug gårdmand landmand gntpb

krel:red jo i mi:n hã:'n/ da wa jo sã manç a mi kame-rã:'ter, dar haj fot
go:r/ da wa jën' a ajs krans i skjöl:börg - ajs krans kun å sã mi:n fã:'r
di'wa se:sken-ba:'r, sã de'wa jo sã:'n, di war fa-mi:'li - a ka hòw, han
kjòw't en go:'r - de'wa pa senegors go:'r i gjasböl/haa ga syw'-å-tyw:
tuxsen fòr) en, å da:r wa hunç tenç se: / de to't a jo, de kun a ðse
stý:r, sã:'n nøj, ja/ ja, de wa dan' gån'.

Landbrugsgårdmand
wa de sã we dan' tix, do kjòw:t?

ja de war/ de wa nøj a'ter/ sã kjòw't a en be'te go:'r øver i senger-ho:'e/
hu to'ble a war ! te a'tn-en-hal'-tuxsen da: wa fem'-å-tyw: tenç se:/ tòw'
tred:js-di:l de a nøj a war:ðens bajst jow'r/ de a de mjest behæliq å
bajst jow'r, a hã musti sit å kjen' / en tred:di-di:l de wa tar:weliq jow'r/
en døj:liq èj'n, man i-li:wal'a, a ku it tr:ivesdã øver / de wa jo wa:'-
senliq mi-sjo:'ns-fòlk/ de haj a sla e't tent we / a ku e't tr:ives, a ku
e't wa: ðar / sã sòl: a en, a haj wat ðar en o:'r / a ka hòw:, a haj: en
hüs-høler na:'r fra hølørkã dan' wenter, å: a wa sã glã:', dan-gån' a haj
fot en sòl' / hon sã: " a ka e't fo-stã:', do ka wa: sã: glã:'e/ da
wa'en nyðeliqstg nyx stòw:-hüs, ja å nyx lå: / a støj' dan' wa let gamel/
sã kjòw't a dan' hæ:r i kòl:by, å de wa ønerliq / de wa ønerliq, fòr - a qik
da:r øver i senger-ho:'e - a haj: nøj hæ:r, sã:'n hæ:r øver ((over brystet))-
de'wa syu' - å dan' gån' a nowed kòl:by, da fo-swan' ed' / a hãr al'driq
fèj:lt fur ed' si:n/ ja-ja, ja-ja, å mi:n swi:'qer-fã:'r - di wa qòt we:
ed' - de war' en børsqor, da wa riq', dar i bøj'em, da haj: enen ba:'r, å
di wil, hjæl:p wòs / wi ku ha fot bøjom-bessqor/ dan' wa di ham: we'wòs, wi
sku kys'b / a tur ski it' / å di wil:, a sku ha hat gjètrop-go:'r ðse / dan'
wa te fal's te smo pan: li: dan' gån'.

sã haj do i-liw:l wat fra: a lanç-broq' i nusr o:'r, enen do si:l kjòw:t ?

gennemskat:
ja a wa jo tòm:rer/ a wa wal syw'-å-tyw: o:'r, dan' gån' a slow ma le:'s
wa do sã it' nøj be-ten:kelic we de, nã:'r do haj wat fra: ed' sã lanç: ?

naj'/ de a, som do naw:nt fa:r, dan: on: menesker, di tenker sla: it we:
ed' / å sã fjòw'ten daw: a'ter, a haj kjòwt de i kòl:by, sã kam' peter wi:s-
by da: i mas lar:sens go:'r å bej ma en tøl/ no ku a kys'b dan' / da kun a
gja: ha gin ma te:' å gre:d, hvis a haj e't wat wòqsen/ de haj løj' wat
nøj fu ma å fot sã:'n en stasse go:'r/ sã haj pe-tre:a jo kyst ma al'e-
menst tòw' gån: fu hwa:' gån'.

ja ja, man do wa da i-liw:l enç i a lanç-broq', te do ku dryw: en go:'r ?

ja, jow', sã: møj kun: a / ja: a wed' e't å:'e/ a hja: sã:'n en gu:'e
na:bo da-ni: i kòl:by i nusr o:'r, lawst lar:sen i wilerse / wi ranç ùx -

nå: ' do no aw:ler så: mang tøner byu', å do sa'ter så'en treði-di:'l hawer
 ix, så ka do fe ~~åå:~~ så: mang swixn ðp, å do ka ha ð't fi:ð høveder å sa:l
 hwa:'e o:'r, nå do passer po:' , te di kyker fo:'r nu kal: å så fram-de:'les/
 å de ka blyw te så: å så: mang pan:, å så: å så: mang ska do å: ma/ å så
 sòt wi å rant ùxð, å de pa:st ðse/ de passer hi:'l i wèr'keliq-he:'ðen/ han
 boweð da:r, som kresten hwi:bjère há boweð, da: som lawris ren:gor há boweð,
 da: nu:ren peter mælers / do wed' ~~gøtgot/~~ naj' e høver eð/ ðam' fe:st
 lør:da stjer wi wa blèwn gywt ðam' fíðv'ntent a-príxl, da kam e å: ma - naj
 do de wa ~~am' e~~ tósda - da kam e å: ma ð't swixn/ le-wi:'red å ky:'r tow' gån:
 te:' e sta-sjo:'n, for a ku it há: em a jèn' gån', å di wa ðr'eliq stur,
 å a le-wi:'red tòw' ty-ro:'ler - fi:ð høveder / ðam: fak e fòr: s:re fur
 e puxh å:'e/ tenk, di wèjeð sw'ør túksen puxh e ste'k/ ja de wa så mang
 pan: - ifw i on:-skyl: / de e nar:wòrn:/ - da e lå: al: da-ha: hunkrone-
 ssd:l po e bow'r - å: ja / ja de wa on: menesker/ ja-ja, man li: mej' -
 a ka six eð i-no.

de wa am'
 e tósda -
 da kam
 e å: ma
 e swixn

Tærskning

há do si:'l tðsken ma plèj'1?

naj', ja: wi task row am høst / wi sku há: en pa tøner row å so:'e/ de
 task e ma plèj'1 / de hár e si:'l gjow' / a haj: jo en knèjt ðler så:'n/
 han ku ða e't tæs:sk, de liq:nt nøj.

nå:'r i no haj tðsken eð ma e plèj'1, hwò gjow i så å:' e ku:'r?

ja de røn:st wi/ wi haj: en røn:sma-ski:ne.

blèw eð it lå:' fest i en bon:k?

jow-jow, wi samelt jo sam'el i en ðen: å så røn:st eð.

kinewdo en naw'n po så:'n en ðen:?

ro:sq, -jjo/ jow/ nå wi no tæs:sker, så blywer da jo ku:'r da:r, hwò e tøn
 leq'ør, å så ska de'jo skyðes te si: ma e ryw:/ så blywa da jo en ðen:
 i e hjørn / ða: ka eð jo wa:r, å ða:r, å ða:r er eð jo e't i wèj'/ de
 kalos fòr en ro:sq.

Kornsorter

e tøn po di fo-skjèl'iqe slawer ku:'r, hixr de jens al:-sam'el?

(lang snak) med misforståelser)

ðid^{så} jo sãm:ti we'per/ de mo war e haw:r, er'ed it?

it te haw:r/ de e row:-we'per/ ja ja, de e row:-we'per ja.

ku eð så ðse wa byq:-we'per?

de trow'r e e't/ de e aks - å haw:r-tøn/ hwe:ð, de: - - ?

ja de haj: i wal it, swå:' mej' å:'e?

nəjə, de wa'dar it hæ:r po s ej'n / de wa jo ma de som ma ronkel-rù:er/
 di sà: jo, de ku e't grow' har, å de ku e'd jo nàk hël'er e't/ ja de ku nàk
 grow', man i mìn tix - de s manə o:r - hár di jo fòred'let e hwe:d,
 sà:ntə te de ám'en-trant s wenter-fast/ de wa'e'd e't i gamel daw:/ de wa
 nar-ho: dèj'nes sèn , hans a:dolf brorrson wastergor/ de wa ham, de tow'
 sè a de å sà manə a dan' slawə / han lo'de hwe:d stà:'e en stran' wenter/
 de de stow' i e aqer-rener, i e plòw:s-fù:rer, i e aqer-rener, skal s sèj:/
 di wa jo hël't ma sne:'e i dan' tix, di haj grem' wenter/ de lèwəd e wenter
 ew'ər, å de fak wi jo altsà små:' hwe:d/ de s altsà de, de igjèmel manə
 o:r - ja de há bo: dan' naw'n - de hár wet mjèst wenter-fast/ man faer
 dan' tix da fre:s e'd òp/ de ku e't lèw: / de'wa lisom i fran'kriq fòr
 èq-sampel/ de:r qik e'd hël'er e't / ja:, wi fak, man s wa fòr:-man' fòr
 e plan'teawls-ù:d-wal'q, da haj wi fì:r fo-sø:'q ma fransk hwè:d hæ:r i e
 lan:bo-fòr-e:'neq no:r-tyx, man de fre:s ùd de hi:elə/ de kuse't hòl.

skikkel

hwans aw:lt i sà mjèst å:'e?

ja: wi haj: jo fra fə:stneq å:'e, s ka hów: - s wa hjém: i syw' hēster a
 dan tix, s wa tam:rər/ s banj òp i fì:r, å s ku ám'en trant ^(now) .... Å benj òp
 ster tów'./ sà qik s ma hyl i trix/ mi èlst bro:r han wa i tjèneste
 jèn' o:r, kan s hòw:, å sà war s blèw'n sà nòj kà:'l, s ku òse go ma hyl i,
 å s qik ma hyl i trix o:r sà/ ja: wi haj: jo en stek brak hwa:' sàmer/
 de wi kalt for en os gý:/ ja, å sà wa de jo row/ de hē:st wi å task ma
 plèj'l / de wa s maj te:' å task ma plèj'l som on' knèjt, å sà lawəd i tå:'q/
 de sku jo po:'e - te:' å leq po:' e huxs/ wi trolt e'd jo fo-seq'tiq òp å
 lå: e'd, å sà banj wi e'd i brøjer - kne'per - stur brøjer, / å sà nà wi fak
 tò:skən e row, sà lawəd wi tå:'q - lawəd sà:'n nu te-pas ni:q, stè't e'd po
 e jow'r/ å sà haj: wi en da:'r - nár wi fak e bo:'n, ám' e'd, sà fak e'd nu:
 stz:'d imod e da:'r òse, fur de ku war ako-rå:'t i e røw'.

folcma

- andark

Strateg
strateg

tryktest
uden vj stød

blèw e'd it røj' po nøj, sà:ntə te e stro:' ku leq: lè:q?

naj', naj'/ ja de blèw jo gjow', nà:r wi sku ha tå:'q han te pa bån' / han
 smud s:im po ma-skì:ne/ sà sku alj e smohalm wa wək/ hël:s s e'd reqtig nàk -
 di rest jo nøj krom: å:'e'd fest/ de tår wi fra:'e, fur nà:r de blyse syed
 po:' e huxs / sà leger dan' stro:'e lisà gòt som dan ajer, dar s stywəre.

hå do wet ma te:' å tē'k?

naj', e't ùd-wan'diq/ s hà sòt enj:-wan'diq/ s ka hòw: e'd, wi haj: en man',
 de wa sà gruxliq wenstrø/ da war s sà:'n en stu:'e knèjt, å han fo-tòl: ma
 poli-tik/ ja, de sejt e ski i'ma iano/ ja, man han wa døgtiq, å han war en
 ör'elid man'/ jow', å han fo-tòl: ám prawi-sø:r røp / s ka hæ:r e'd i-no/
 han lå: dar uden-fur, å s sò't enen-fur.

hwans fo-tal: han am de?

ja:, de kan e -- - så:'n som de - òstrop han tomelt p grèjor ja , å bër'q,
ja-ja.

- hwans sy:ed i ma?

wi sy:ed ma simer, ma si:m-bo:'n, så lan: pæ bæn' løwed / så dø:đ han som
gamel man' / så fak wi tē'k-gā:'r.

hwò-dan fak i de ìx e no:'l? da mo da en stu:' no:'l te så:'n nøj.

ja-ja, de wa en sã: lãn' no:'l / da wa jo en hus:l sã:'n en stē'k fra e mñ:
å:'e, å sã waðe jèn' i e òwenmñ:, wikal't ed.

bløw da lå nøj on'er e tã:'q?

ja, de bløw raw:lt / hēls wil e tò'p jo kom te:' å hen ùxđ / så da wa òse
nøj å be-stel: po e enēr si: fu:r å høl de hi:le i òr'den.

hwans stow' han po:'e te:' å be-qyn: ma?

ja:, så bløw da jo boj:n nu staqer sam'el, i req'len en pa stja't ma en
strē'k am', å sã e òwer-enēr å sã e stì:q, den lãn: stì:q ma en fi:'el ìx /
da: stow' han jo , når han tē'ked e òks å sã en al: òp po e si:er a e huxs/
wi haj: en pa lãn: tē'k-tre:'er / så bløw di jo han e-po:' e huxs, å da:
sò't han jo hans fad'ær i mu:đ.

haj: han nøj te:' å jaw:n ed ma?

ja-ja, han haj: jo en brã:'q, ja, de wa dan' gån'.

Nã i sã kam tē'q òwest, sã sku da jo lēqes nøj òwen po e - ?

ja da kam mōn:tør: po:'e.

hã do wat ma te:' å leq dam: po:'e?

ja, wi haj: en stēk grōn: nør-wajst fra e go:'r / da wa'en stu:'r mār'qel-
graw' / da: ku wi graw mōntørē sã:'nte lisom tì:'den gik / pø:' am pø:' sã
bløw' dar i-jèn.

ku al-men'elìq grōn: ìt bro:qes te de?

nøj', fo de ku e't hen sam'el / da sku wa sã:'n en we:s law -- / de wa sãm-
tì:r wi hen't en - wi hent mōn:tørē i be:r'sted' / da: wa'jo en stu:' stēk
law' jow'r ni:r i gamel daw: / e ka e't hòw:, hwò møj di kō:st, mēm de kō:st
jo e't swã:' møj'.

sku di grawes po en bestemt tix?

jow de wa am e'ter-o:'r, enen e wenter kam', enen e a'terors-wan: kam'.

hã do sã si:'l grawed mōn:tørē?

*en deig
dri ltr
sli gnter*

nəj: , de haj: wi en fræmōđ man' tēl / de wa jo e't dræn: - ar: bōđ / de sku jo war en tēr'ę mæ en we:s fak-sōw'n ā en we:s ty'kels ā en we:s lan'đe.

hwō-dant fak i em òp po ę hūxs?

ja di haj: jo da-ha:'r fje:'l po ę sti:sq ā trēk ēđ òp mæ / sã nã:' di fak en òp, sã wan: di ēđ jo mō't ēpo ę req:nenę ā ę hūxs / sã lã: en dar jo / sã sku di jo hã en lã te rã't.

Tørw do hã it wat māj te:' ā graw ajer tēr'ę?

nəj', wi hãr it - -.

i haj enen tērę- ?

jow', wi haj en stu:'r kja:'r, man ę tēr'ę wa it a dan' be-skafēhēđ, te di ku grawęs, di ku hōlj: / nəj di sku ēl'tes / jow' wi wa ix ę kja:'r en o:sq / de'wa gja: we gron:lōws-fajst-tix.

wa de nã:'r we ę go:'r?

evallenjot

ja de wa en stō'k waj:stēn / dæ: leq'ęr en stu:'r kja:'r - ēl'kjer kalęr wi en / de hãr pi:r sōl' / dæ wa sã:'n en ba'k-skro:'nenę, dæ hēt tēl / dæ wa tre-hal-fje:r tēn se:ę bōđe ma kja:'r ā kja:r-ba'k, wi kalęr en / de kjōw't ę na:bo matis stjēn:tōt.

hwō-dant gik de sã te mã:' ā law: da-hã:r ēlj:t-tēr'ę?

ja: to de qik tēl -, wi haj: en man' te:' ā ēl't, ā sã jēn' a waje dræn:, wi ky: jo mæ ę bo:r - skōđ ēlj'tnenę, wi kalęr ēđ, ā sã wo pi:sq hon jawnt ēđ / wi haj: sã:'n en fōr'm, wi hēljt ēđ ix, ā sã jawnt hon ēđ ew'ęr, ā sã flē't hon ę fōr'm, ā sã kam' dar en nýx bo:rful / ja siken tūxr ! no kome wi nãm' ām' we:' ēđ / no trē'kę wi po en knap, sã er dæ war:m i ę kaskel / ja tì:đerne' go:'r!

ja men de wa wal i gron:en hi:l skjøn' ?

ja wes wa ēđ sã / wi haj: jēn' man' en pa gån:, lãn: martin, kalj'tęs han / han bowēđ i ę fa'te-hūxs / han wa e't gywt, man han haj: en ku:n, han lã: we, en kwenj:fōlk, han lã: we / han ku e't nywes ma en fla:sk bræn:wın ām ę dã:'ę / han wa hjęm i měj'eslaw ā fo sã en ēđra slant / man han ku ēljt tēr'ę.

man haj i sã ę fę: mã'jēr uxđ i ę kja:'r?

ja-ja / nəj' wi qik hjęm' aj mēj:đã / wi haj jo fu:mējđãs ā m'temējđãs mēl:- mader mæ / de wa jo e't aw'tēn, far ę klō'k wa ò't dan' gån'.

hwans haj: i sã i sã:'n en ka:s?

ja:, wi haj: jo en stu:'r tēj:n / ja wi haj jo mēl:mader, som mu:'r hon

laweð / å æ ka hòw:ed - mu:'r hon stèjt panikáqer å lå p-po:' de ha:
gròw:-mèl:mader / å de æ mer'keliq - æ sna'keð ma mo:r åm' eð sã tit -
"skawi ittha sã:'n en panikáq mèl:mader !" - ja dan wa gu:'p. / gæ-fu:r,
sã:'n nu panikáq-mèl:mader - ja: de wa wal e't ånt en jèn' te hwa:'r -
å sã wa da rø:qæð fu:r-kyð å fu:r-ròl:pøls å sã:'n nèj / de wa nu gu:
mèl:mader.

hwans fak i å dre'k te?

ja wi hajs: jo en stú:p kro'k ma en o:bnøn ìx, da wa trix tom: i gjènem-
snit / dan' sankeð wi ni:'r i p wan' i p øt, å sã drak wi å:' en hwa:l
jen'.

de wa hjèm:brøqæð øl?

gammeløl ja-ja, de wa hjèm:brøqæð øl / å nã:'r de bløw sùxr, sã kam di øl ìx øð/
sã tow' de p sù:r smã:'q - naj mjèlk' æ ka hòw: p - da wa jèn' frá ha:sen,
ham p mërks bro:'r, da bow'r i dan' go:'r, hwor p wøj' gor i-gjèmel, når
wi kyr frá beste te hùxrop - han trak ma hòweder frá mar'kin, - han kam åm'
te wøs da-hjèm: å wil ha nèj å dre'k / de ku han jo øse fo / sã bløw da
rat en øl:-pø't ùxð te ham å p winer, å de wa nèj øl sã sùxr / å: han ta'keð
fòr de gu: gamel-øl / wi ønskeð ham te lø'k mæ:' eð / ja de wa nèj, wi naj-
støn ku e't dre'k.

gamel-øl, kinge do de?

ja, de å æ wæt gjèn'-stan' fu:r tòw' gån:/ mi onest bro:'r, da há:'r den
nyx go:'r da-hjèm:, han tjèn't øwer po fyxn, å sã war æ i kjøwen-haw'n
en tuxr, å sã wil æ dan' wøjru åm' fu:r å be-sø:q mi bro:'r / å dan' gån'
æ kam' dær, sã wa han lì: tån te stawstrop - te hjèm' / å sã kam' æ dær
han øpo p - sist po p m'te-møj:ða / da wa'en gamel kusan, å hon wil: sã
gja:r sna'k / sã laweð hon nu mèl:mader te'mæ , å di wa øse gu: nãk, å
sã kam' hon ma en krok øl å en gla:'s / å æ mo ærliq en:ròm: - æ haj jo
e't fot nèj å løw: å:'p, hæl'ør e't å dre'k, p hi:l dã:'p, sã æ wa bøðe
sul:ten å tø:stø / æ drak bøðe jèn' glas øl, å æ drak tòw' / sã ø'p-
daweð æ - hwa hù:løn ! ja, de wa da hù:lønæs! mæ ! ajs: !

de troweð do it, sku øwe-go:' da?

((Valdemar Kjeldgårde do ku nãk e't kin: da si:'l !))

ja, æ bløw' sã / sã wa æ mæ jens sør'ensen å lan:bofòr-e:'nen ù:ð å røj:s
i fi:r-å-tyw:, å da wa wi po løløn-falstør / wi wa manø ste:ør da / sã fak
wi mèl:mader i gløns:r we hans han'sen - de æ en kjøn' man' - å jens
sør'ensen, han haj be'stelt mèl:mader frá pomel-na'ke dær-ù:ð we p fyw'er/
man hans han'sen han haj gamel øl, å dan' gån' da wa æ e't tø:stø, å sã
be'te han's frá skingrop, han wa mæ wi söt å spist mèl:mader / sã sã: han
te'mæ - " ajs:, do ska we fo-æeq'tiq / da hæ:' de'æ faneme gamel øl ! "

ja e glæmper eð aler/antent wo: eð - naj e skal e't ný:ð nēj/ e wél no
wa e:ðru.

*Drifkeri
keri*

hwa tix fak di hêls gamel-êl / de wa da itj e hille o:r am' 2

de hâr wi aler hat hjêm:, e weð å:' å sèj:/ man de wa jo nēj wél:diq cõt
êl/ e weð e't å:', fòlk ku jo to:1 eð / di wa jo wònj te - di wa jo mi:
wònj te sper'i-tus/ e fo jo alj:drig sper'itus/ alj:drig e nu:r slawer / e
lòweð mìn mu:r - mìn fâ:r han blêw be-skyl' fu:r, te han de:ð e drek -
han de:ð no e tu-bærklør - e lòweð mi mu:r, dan' gån' e wa sâ: en stu:
knêjt, te e sku aler drek sper'itus, å de e e ðe we: holt.

man de wa wal ðe wo dan' tix, e aw:hòlsbe-we: qels be-gyn: ?

ja ja war eð sâ/ jow-jow, e kam i aw:hòlsfòr-e:nen, da e wa kom fo-mi: red,
å de hâr e i de we: senliqe wæt sìn.

man de hâ wal ðe sit møj' som dran' e de drekerix ?

ja:, man de gren't wi jo aj', nâ:r en man' wa ful' / som no hæ:r po kòl:by
mar'kin, - da wa mar'kin, hæ:r i man' o:r - da wa nâ: da wa nu:, da wil,
slâ:s, sâ wa ðe pol mò:sen - ka ðe hòw: ham - han wa liså stærk som tów' /
han li: jaweð hans betj òr:m i fu:r we'ðem/ de ku han li: òr:n/ å: han
wa sâ stærk å kraftiq, de wa jo en ra:n ty-ro:lør, bøde i-fu:r å i-bâ:q !
(V.K.: di hâð da itj nem' we: å blyw ful' we johanes nybo !)

nøj', man ja: man kòl:by mar'kin, de e - ja: e ka hòw: e - tamøn jèr'aksen
ni: fræ træ:ðhòlm, - ka ðe hòw: ham? - de wa sâ:n en glâ: man' / han wa
da e:ðru - e-ðru: eliq' / han sâ: "de ka bare kò:st tix e:r e fo sâ en
stjar'n / de wa jo fam-å-tyw: e:r e fòr en flæ:skful / sâ nâ di fèk sâ'en
pæ:l/- de ku jo sat e hu-mæ:r ðe .

man de wa wal itj alj: fòlk, da haj gòt å:' eð?

nøj'-nøj' / dan gamel jo han' - de e lærer lar:sen, da e ù:ð mæ en par
ar-tiklør - da e weð: go: e åm kòl:by krow'ør, te han sâ eð te'ðem
" i hâ just bøjør å:' å go hjêm' ! "

de ku wal ðe be-tj: nēj øko-no:misk, hwi e man' han drek fò møj' ?

ja-ja, de e na-tuxrliq / en ful' man' / da wa jens hwix i senger-ho: e /
han boweð hæ:r nu:ren fòr ga:ðeðor i en go:r po hal-fjars tenor se: /
han blêw sâ fo-fal'en - stakel - præ'tiq man', en be-gaweð man' .
(V.K.: hwa tix blêw han fo-fal'en?).

ja de war i e go:r/ hans økono-mix de qik re:n i smæ'ør fu: ham / sâ ga
han sâ te: å dre'k

(V.K.: blêw han e't aw:hòls-man' sâ?)

jow-jow/ sâ wa wi te mi-sjo:ns-mæ:ð - de pøj't e jo po: fa:r / nâk wa

a itj mi-sjo:'ns , man a a enen heð:nen/ de a e't så:'n skjawt / wi wa
 te mi-sjo:'ns-me:ð i e mi-sjo:'ns-hùxs i senger-ho:'e / de: wa pròwt
 kra:'rop frø no:s, å han tal:, å han ku-ri:'røð jens hwix/ ja, a ka hòw:
 eð i-no^v/hå:' do nøj å tå:' eð ix^v/de wa ham e:'genliq a ta:l⁺ wa menitjæ
 po:'e / de ku-ri:'røð ham.

da wa'wal òse manø go:r-manj', hwam da haj: en stu:'r go:'r, da al:driq be-
 stèlj:t nøj?

ja: hwa de behøwæð di jo e't / hêls haj di e't hat stâ:n te:' å kyr ùxð
 stâ:diq wèk.

men da wa wal òse manø smo-fòlk , da ðrak wal/ wa'ðar itj ?

jow:, a:rliq ta:'lt, så a en kaffe pòs gu:'e, de ka wi e't naq't, å nå:'
 wi komte te:' å sejs: eð hi-naj:n, ja:, så wèl 'a gix en åm:gån, så wèl dan
 næjst gix en åm:gån, så wèl dan treði gi'en åm:gån / jow:, så wi -
 mase kaffe-ponser/ så be-gyn: jèn^v me en saner-aw:n å sjøn: / ja så go:'
 møløn, fale-ra ! å når di så komer så lånt han, så er da jèn', da wèl gixx
 en glas po:rt-wixn/ så er eð fest, poker a gon le:'s, for de slår e bi:n
 i stø'ker/ ja de gjør/ de slår e bi:n ra:'n i stø'ker.

Fattigfolk

wa ða manø fa'te fòlk i stawstrop dan'-gån'?

ja da'wa så/ de on:rer a me øw'er manø gån: - mìn mu:'r - mi stefår han wa
 nar:mest u'po-litisk/ han war en husemans-søn, da haj tjent/ de ka jo gøt
 sæ't si præ:'q po en manj/ jow: de ka så / han wa degtiq å sli:ðsom å war
 ðr'liq å e-dru:'eliq, spèlt e't kvøt åm pan: - men i-li:-wal'e! / man mi
 mu:'r hon wa så gruxliq hêj:re/ ja: de a kon:stiq/ man hon så: eð telwòs
 alj-ti:r "en ska wa gu:' we dam:, da hå:' let" - de trowæð hon, wi ska
 wa gu:' we dam:, da a fa'te, å de wa hon, ja/ mar'keliq liw's-ð'p-fa'tels !
 jow', wi haj: en man' ni: frø e kja:'r/ han hið per søl:bjere, å han wa fo-
 røjsten føjs i kòl:by / han haj: fam' ba:'r - i en ral'te hùxs/ hwò-dan'tt
 di hå fot e fò:, dam: stakels menøsker/ han wa te wòs i træ'ten høster, å
 hanfèk tyw:-tòw'-å-tyw: kro:nør fu hwa:'r hest, å dan' wår jo sàm'-ti:r
 i en fam-sèjs o:qer/ ja a kan e't fo-stå:' eð.

jamøn hwò-dan fak di e fò:?

ja de ka a e't sèjs: da/ ja di haj: en pa geð'er/ så ka a hòw: eð, han haj
 lów te:' å èlj't en dâs grøwt i wò kja:'r/ de'wa så:'n tòw' huner snes tær'e,
 nå:' de a al-men'elieq/ å så kam di jo ðp å stâ:' i en stak/ så wa wi så
 snel:, wi towð en fame-sèjs ter'e frø en an: å:'e å staped enj imel dam
 ajer/ så kam' pi:r jo en dâ:'e å so:' eð/ så - de'wa ma ham ter'e lison
 ma dam: ter'e, do naw:nt -" no'm ða nur, da hå tå:'n a mi tær'e !" - ja-ja,
 skå:'s knøj't ! ja i bæ:ndomens⁺ da:qå så glæde wi gâ:'r.

✓ hwans be-stél:t så sã'n en man? *Okvam beellet en sã'n en man?*

ja, han gik po daw:-lèj: roj'n am, hwam da wil, ha ham, å han wa døqtig/
han wa sã:n en klèj'n man' å maw'ør - fo-sult.

✓ e kus:n gik hon så òse ùxd?

nej' hon wa så tyk å så fi:'d/ e ka hòw: eð, wi haj: ham am høst, å hon
fak jo bã:'r så tit - å dæ:r we dan' law' / så kam' han jèn' må:r/ så
spu:r mu:'r ham am' eð "hwò-dan't há:'r an ma-rix eð? blywer eð snã:'r
tèl?" - " ja, no e da mjèlk i hene pa'ter!" - jamen de e wèr'kelic!

haj di mane ba:'r?

✓ ja di haj: en hi:'l flòk. *de haj: en hul flòk*

✓ så kam di wal ùxd å tjens? *Wafagordeca* hwo tile ku di be-gyn: å tjens: ?

ja:, di wa jo fra: hjèmen, fa: di blèw komfo-mi:'rød/ de'a da sèl-fèl'gelic/
så kan e hòw: - de e e't så mane o:'r sìn - ham da: pe sòl:bjère han kam
te tisti å bow' te slut/ di ku it bow' dær laner / så stow han å hòl't we
pe ba'kes kyxer, en rè'k så lãn', å så tøl-føl'diq - så e ku:rbek å ma å
mi bro:'r-å jèn:s wi kam te:' å stã å six epo pe ba'kes kyxer, å så kam'
jèn-si:ne fra høste, kresten har:kjers kus:n / så wa'wi fi:r, å så stow'
pis:r dæ:r, å så sã: han "ba:'r, ka i e't giøma en skjèl'en?" - "jow' wi
ka," sã: e, å så fak han en skjèl'en / han fak en tixer a hwa:'r/ å:' hare
gøj, så glã:' han war!

✓ jamen teqød di li:q-frem? *(wã op nu no beqød)*

ja-a, di kam jo da ma djè mjèl'k-kro'k / ja da wa jo trix sæt ni: fra e
fa'te-hùxs - fra e hospi-tã:'l, wi kalør eð - stin le å dorti brùxs å
laws kræmers/ å de e så kon:stiq/ no naw:nt do am han, e tysker 7 da e
jèn' a laws kræmes ba:'r, dær bow'r i nykjøbèn no / han e mèjet wèl-ha:'-
wende/ ja de e e:ne-stã:'ende. *(jã de wal fã:)*

man di haj: eð wal gèt, når di kam ùxd i e go:r?

ja: de haj: di jo/ da wa jo nãk å spì:s/ dan' gushèd wa å da jo we:' eð
dan'-gãn', si:'l am de wa it jèn: en:kjòwt koloni-a:'l-wã:rør, di brojt't,
så wa dær jo fò: nãk/ e ka husk', wi slaq'teð sã:n en stu:'r on' sow' po
fam' huner puxn te yw'l å tòw' stu:r, fi:d fu:'r - ja den jèn: de'wã:sã
wò wej'r/ å så ky fã:'r ùxd te e haw' ste tyw: tòsk å tòw' stu: ska:ðer,
å dam: tow' stu:r ska:ðer di han: da: po e ò:ster-en: å e rå:len, så lan:
wi fak em spixst/ di ku hen: da: lan: / ja å så da-ha: tyw: tòsk di blèw
sãl'teð/ wi fèk sãl'teð tòsk te wò dower å så skól' mjèlk å brø:'e - gròw:-
brø:'e, - e't smør/ naj', de wa dan'-gãn'.

naj: man trowe do it, di on: no di wil ha tet, te wi wa fa'te dan'-gan'?
lòwèd fa'te?

jo:w, de ka e't naq'tes / ja de sna'ked wi am,ho bow'ç wi jo ðp muðje
wèj' hæ:r/ e ba:ðr gor bode te å fræ sku:l / no komæ di jo syklen da/
man i grem' wèj:lç,i sne:' å liq:nenç, sâ æ di i gomi-fu:ð-tow', å di ær
i pæn fra'ker / wi haj: e't ant on wò træs:sko å go:' ix.

((Konen: wi behewe da e't å go na:' sâ lant te-bâ:q,tå di:n bar:ndom da/
wi behewe sâmen e't å ta læner on, te wò ba:'r / no æ di - fræs o:'r, dam
elst))).

hwans gik i sâ:'nt ix te daw:lç dan'-gan'?

de wa wæ:mæls klèj'r/ da wa nu kwens-skredere, da gik ront å sý:ð i e
go:r, sâ:'nt, å war ò't daw: po e ste å sý:ð bode te - te he:lç fa-mil'ien,
wi kaljer eð/ di sý:ð klèj'r te wajer/ de wa nèj slam' nèj, hu:-ha ! no - !
de wa jo te:' å gren: aj'.

wawed di mu:'r si:'l?

naj', man de wa'ðær on na'bo-kun, da gjow:/ hon wawed, å hon wawed / wi
wan twest am aw'ten, å sâ kam de han å bløw wawed.

wa eð kla'p-bow:sær i haj: ?

ja-ja, ja-ja, ja-ja/ de war hi:'l fløt å war i bow:sær ma slis ix / wi
kalt eð no sple't, man de's no de.

hwans haj i po:' e bi:n?

ja: hwans, wi haj: nu hjem:bojn hu:sær a wò èj'n fu:'r.

gik i i fad:lçs-hu:sær?

ja-ja, ja-ja, gjow wi sâ.

e hi:lç o:'r? *mogelkwaper*

*gik de w
e
kijer*

ns:j e't hwa:'-jèn', man da wa mang, da gik i fad:lçs-hu:sær e hi:l o:'r/
pol hu:'strop fòr eq-sæmpel har-ð'p i ðen stu:r go:'r/ han gik da i fad:-
lçs-hu:sær e hi:l tix/diikaj' wæt tæl' ba:'r i hu:'strop/ di war e't bløwen
kjèlçd fu:r.

gik i it sâ:sti bær: bi:n?

jow',jow'/ dan' sâmer æ gik te præjst, da wa wi ða - wajer dram: - wi wa
ða bær: bi:n te præjst næjsten hwa:' dâ:'e/ da wa e't ant å go:' ix/
dan fò:st lèj:ç-fu:ð-tow', æ haj:, de wa te mi komfoma-sjo:'n/ æ haj: e't
ant å træk ix - / æ ka hòw: en gån', æ wa ma - fâ:'r han haj sòl' tów'
fi:ð kw:er te nils kò:s' gor hæ:r i e krow'ær / di sku lewi:'ræs i Sjøren -
i sjøren krow'ær, å sâ sku, æ ma fâ:'r å gjens è-po:'em/ sâ gik wi twæt
ow'ær fræ sjøren å:'e å te hu:'strop/ dæ: haj mi - da hajhan jo tjønt i

hal-tèl't o:'r / da: wa han jo kjem' / å e wa ix en pa gamel stow:l a hans/
dan jèn: fjeddøer wa røwn òp sà:'n / en stark dran' fra sà:'n en go:'r / di
skyl't e't e-po: ' eð/ ja e fo-stå:'r eð sløt e't.

haj do enen frak?

nøj', nøj'.

hwans haj i sà po:'e, nå:'r de re:nt?

ja:, nær:mest enen-ten'. *namel/merlevy*

by pudsbanen
haj i itj sàmsti en dèken po:'e sà, nå:' de re:nt?

nå:j, anj'ten bløw wi wud:, høls bløw' wi eð it'!

haj i nøj po:' e hu:'e?

ja, wi haj: nu luser/ di gik jo fra ðen stur' te den be'te.

wæp skrew
✓ wa di strè'ked - bojn?

nøj', få:'r han kjøw't em jo we ðen be'te bontmager, den pokelroq: bontmager
i tisti.

hwans haj i sà po:' enen oner e wæmels-kløj'r?

da: wa wi i sà:'n en - en bøl' kaljt wi eð/ ja, wi kaljt en en bøl'.

å en skjøw't wal?

ja en skjøw't ja.

wa dan' hwix?

ja, danj' wa hwix/ ja 'de' e mìn skjøw'ter òse i då:'e/ e e sà: gamel.

haj i oner-bøw:sør po:'e?

ja:, sà:'n ku e wæpør jo blyw:, man de wa da e't al-menj'øliq.

ja-men sà wa da wal fo:'r i di ajør?

ja, e bøw:sør di'wa fo:røð, de e reqtig nåk.

- man de wa wal lân; bøw:sør, i gik ix òse som dran', war'eð itj?

de wæp
✓ nøj', wi wa nøj stur:, enen wi fak lân; bøw:sør, fo da sku jo mi:r tow' tøl
te dæm: de gik li: nøjen e kna:'e.

de wæp
de wæp
de wæp
de wæp
tomas skreðer - han e da:' for en del o:'r sìn - han boweð li: mure:n wòs,
wæj:sten e wøj' - e huxs e røjn ni:'r - han haj: en syw-ð't ba:'r/ han fak
søjs kro:nør fusr å sÿx en sat kløj'r te en wøqsen manj' - søjs kro:nør, de wa
pri:'sen/ hwø-dan' di hå fot e fo:, de onrør e me ew'ør sà tit / å nå wi
kam' da-ni:r - han kløpeð ho:'r/ da hæ:' stu: saws, danj' wa sà gu:'e å klep
ho:'r me - sà sku wi al'ti ha'wò ka:fe, å de be-stow' i ka:fe å sà'en twe:'bak

så:'n en hal' erøs tve:'bak, wi kalj't en, hwēr'ken smēr ēler sokər hēler
nøj/no'wēl e'da e't hā:' en tve:'bak, nā a e't ka fo sokər i mi ka:fo.

hwans gik di gamel kwōner īx danj' gān'?

ja: di qik jo i da-ha:' wa:mēls-skjērt/ de'wa jo de al-menj'deliq/ de wa jo
wa:mēl, di war īx.

jamen o'p po e dwer-krōp, da: haj: di wal nōj ānt?

ja: da: haj: di jo - ja: de haj: di jo e't alj'-tī:r. *genlaget*

'gik di itj ma en kle:?

jow ma en kle: am e hu:'e.

jamen dse am e krōp?

en strē'keđ kle: ? ja:ja, ja-ja, jow', di haj en strē'keđ kle: am'.

wa danj' trekantē?

ja:ja war en så.

de'war itj en fī:kanjē, da wa lå sam'el?

naj', de wa en trekantē kle:/ jow', en strē'keđ kle:, di kalj't ed.

gik di ^{al:ti} ma kle: po e hu:'e, dse en:?

naj', de'wa kuns enj'kelt kwōner, da gik ma de/ da wa nils ù:rbans gamel
kuns, man hon wa i bā:đom/ hon wa ā sna'k ma lisom en bā:'r/ hon haj panjkle
am'/ honjē da'ter, som da wawēd fu: wōs, så:'n en pā:'n kuns, hon brojt itj
så:'n nōj.

wa de no al:ti sust kle:er, di haj:?

ja, ja-ja/ ja da wa jēn' kuns lamer na'r, jē'pōs kuns, hon haj dse en panjkle
am'/ gamel fōlk ja' ā di wa jo pōkər e't så gamel/ di wa jo e't så gamel
i-lōw'l.

hā do itj sit kwōner, da gik ma ānt en, en swēt kle: ? ku di itj dse go ma hwē:
ēler gu:l ēler ku-lō:'rē kē:er?

naj', naj så haj di så:'n en hat è-po:'e ma ^{wi:}rer īx.

en: e manj' , nā:'r di sku wa pā:n, hwans wa di så īx?

ja så wa di i'ā-ha:'r dofēls swēt, da war i kjōw'l/ djē lom: danj' sō't jo
hā:r i-bā:'q īx i e sprē'k, i e slis, ā nā di så haj: en pi'ē, så sōt danj'
ūxā danj' i-bā:'q som nus hā:l.

haj di så lān: stēw:lør?

ja de haj: di jo, man de wa jo fjē'tlēj:r-stēw:lør/ de wa jo e't glans/ de
wa jo e't la'k-stēw:lør. *glans*

hwans haj: di så po'đjè hu:'e, nâ:'r di sku we pân?

ja:, så haj: di jo djè hyw: hat, wi kaljer em/ per òwè qor han haj: så:'n
 en hyw' hat / a wil òse ha hat è-po:'e / a hâ:'r en swòt hat, så:'n en
 bowler-hat, en æt:-lanjer sèl-fèl'qeliq, man a broqer en aler, for da
 a enen, da broqer em/ a hâ:'r en da/ de sèr:qeliq å:'ed - a hâ:'r en åm'-
 en-trant sæt nÿx diplo-ma:'t, da heq'er i ø skå:'b ja/ a broqer en aler/
 da komer al:driq jèn' i så:'n nèj/ å a ga sle e't så let pan: fu:r ed, fu
 a wil da si òr'qeliq ùxð/ a fèk så:'n en sæt klèj'r te mi brølop - diplo-
 ma:'t mæ lân' frak - dask i røw'-kjøw'l, wi kaljt ed ja/ å dan' wâ:r òse
 i manø o:'r, man så lå a mæ en be'te krom ùxð, kam te:' å wèj: nâk så mej'/
 så bløw ed fo be'te, å så mot a hâ:' en sæt nÿx, man a broqer ed aler/ da
 komer enen i så:'n nèj no'-åm-ti:r.

Bånd T8b, 1377 Hørdum sogn (og
1375 Stagstrup sogn).

Anders Yde, f.1878 i Stagstrup.

Optaget 1968 og aflyst af
Tørsten Balle. oversættelse. TB

Bånd T 8b

Meddeler: Anders Yde, født i Stagstrup 1878,
har boet i Koldby, Hørdum sogn,
siden 1905.
Optaget 21/10 1968 og aflæst af Torsten Balle.

1377 Hørdum sogn
Hassing herred
Thisted amt.
(1375 Stagstrup sogn)

Indhold:	s.
Hjemmet, drengetid	1
Pløjning	1
Tømrer, låde, mølle.....	2
Landbrug, gårdmand	6
Tærskning.....	7
Kornsorter.....	7
Stråtag	8
Tørv.....	10
Øl, gammeløl	11
Drikkeri.....	12
Fattigfolk	13
Klædedragt	15

Bemærkninger

Meddeleren er fra Stagstrup, hvor hans forslagt, Yde, har levet i hvert fald siden 1600erne. Han boede sidst i en ret ny landevejsbebyggelse i Koldby. Selve landsbyen, der i 1600erne hed Koldkud, ligger længere mod nord som nabo til Stagstrup, og hans dialekt kan da vist opfattes som hjemmehørende i begge byer.

Stødforholdene er med et par vist tilfældige undtagelser som i Sydty (i overensstemmelse med Lyngbys optegnelser) med fuldt vestjysk stød, også i tostavellesord som Frankrig (s.8) og marked (s.11 & 12), men stødet er ret blødt. På andre måder ligner dialekten Nordtydialekt.

Han siger vel e't (ikke, intet), men påfaldende tit it, og han siger høj:, ikke håd: eller hå:d. Ikke en eneste gang siger han o (på), men altid po og epo, og han har å i fx. sål'ted (s.14) og ânt (andet) (s.2).

Ordforrådet synes også at være fælles med Nordty, og forbindelsen nordpå spores også i hans udtale af stednavne i Nordty: Nors, Thi-sted, Hillerslev, der udtales no:s, tisti, helersle som i Nordty. Stagstrup og Koldby synes at ligge i et grænseområde mellem dialekterne i Sydty og Nordty.

Skønt han har taget virksom del i offentligt liv, har rejst og læst meget, er hans dialekt næsten upåvirket af rigsmål. Ord, der formodes at være påvirket, er som sædvanlig mærket med + .

Hjemmet, drengetid

Du er født i Stagstrup?

jaja, jeg er født i slægtsgården, jaja. Min far han døde, da han var 30 år. Jeg var fire år dengang. Så i løbet af tre år, så blev Mor gift med hendes bestyrer. Det var sådan en ældre karl. Han havde været i Hornstrup i halvtolvte år som karl - ja og som dreng. Han var nok en syvotte og tyve år, dengang han kom til Stagstrup. Så fik de fire børn sammen. Jeg har ingentid siddet på Fars knæ, sådan som så mange drenge. jeg kan se det som nu med vore egne drenge. Der har været meget forskel. Og når vi kom hjem fra skolen, så skulle vi altid til at tærsk. Så blæste det. Så skulle vi til at tærsk, ud i laden at tærsk. Det var almindeligt, de tærsk selv deres avl dengang. Det var ikke sådan noget - vi havde en husmølle, og mærkeligt nok, der var ikke lektie. Jeg har aldrig lært bibelshistorie. Den gamle Yde han fortalte os det, vi skulle vide. Ja han gjorde så

Hvad lavede du ellers som dreng ude på gården?

Vi var jo oppe fra morgenen af. Vi lå i karlekammeret. Vi var jo oppe at muge og give høvederne. Pigen kom og skulle malke dem. Så skulle vi have vor davre. Og vi havde jo to plove. Vi pløjede med to plove. Da var al jorden jo samlet til gården. Så det var jo nogle små karle.

Pløjning

Hvor tidlig begyndte du at pløje?

Jah det var da før jeg blev konfirmeret. Jeg kan huske, min ældste bror, han var tre år ældre end mig, han var bedre til at pløje. Jeg ville nu skyldeham for, det var den bedste plov, han havde, og det var det nok også.

Var det en plov ligesom de har nu?

Nej, det var gammeldags plove. Det var nogle, vi kunne omtrent holde ud i stiv arm. Det var nogle klejne fyre.

Men der var ikke hjul ved dem?

Nej, nej.

Hvordan pløjede I så?

s.2 Jah hvad, vi pløjede jo - det blev jo egentlig godt nok pløjet, men det var jo ikke sådan, det blev til så meget. Det var jo ikke sådan, dengang vi længere hen fik en dobbeltpløv og så tre heste for. Så kunne én mand jo bestrutte det. Det var noget helt andet.

Det var heller ikke så nemt for en dreng at holde ploven lige?

Nej, nej det var omtrent det samme som at lære at køre på cykel. Fra førstningen af så gik det jo fra den ene fyre til den anden. Ja det er kunstigt (underligt).

Så kunne der også blive nogle strimler, der bliver ikke pløjet. Hvad kaldte I sådan nogle?

jah, harelejer. Dem kaldte vi harelejer. "Der er harelejer i din ager, bitte Anders!"

Så pløjede I hovedager til sidst?

Jaja.

Pløjede I så hele hovedageren eller gravede I noget af det - hjørnerne?

Nej vi pløjede hele hovedageren.

Tømrer, lade, mølle

Så fik jeg lov til at gå hen til en tømrer, der boede lige i nærheden, en vinter, og så om sommeren så kom jeg i tømrerlære ved en ungarl i Lildbjerg. Han blev nu siden min svoger, men det kommer da ikke det ved. Han var møllebygger også, samtidig med han var tømrer. Der var jeg i fem år.

Da var der ikke maskiner?

Nej, nej, nej. Jeg har været med til at pløje fjæl til gulv.

Har du været med til at bygge gammeldags lader?

Nej, det har jeg ikke.

Men til at reparere dem?

Ja, det har jeg været med til mange steder. Ja og bygge et par gulve til en lade. Det har jeg været med til flere gange.

Så byggede I det, ligesom det gamle det var?

Jaja. Ja jeg har været med til at flytte Kløjgårds hele gård. Ja års-tallet det kan jeg ikke huske, men da var jeg nok 23 år.

Dem store stolper, hvad kaldte I dem?

Stolper - dem kaldte vi ben. Det er ben i laden.

Hvordan var det så sat sammen?

Ja det er med tappe. Remmen den var jo tappet i benene, og så var der jo så skrå stivere på.

s.3

Hvad kaldtes de?

Jah, det ved jeg ikke af. Dem kalder vi jo stivere simpelthen.

Jeg var med til at flytte Gudnæs mølle helt og holdent ja. Ja der blev jo da - samlet i ene stykker. Vingerne blev lagt nederst, overet - frem-enden - blev lænket sammen med en kæde, og så blev det hele kagt på, både ben og løsholter og bjælker og det hele, og kværnstenene ovenpå til slut, og det blev sejlet til Hesterodde - sønderenden af Mors. Der var en vognmand, der kørte - kørte de den op til møllen. Han hed Luplau. Og så rejste vi møllen der. Det varede længe. Den blev rejst i Øster Assels. Den står der endnu. Vi var på en biltur, Christens og vi-andre. Vi havde jo kørt til nordenden af Mors og så til sønderenden af Mors og kørte rundt og så på det. og da var jeg også henne ved møllen og så den. Men der var kommet en vindmotor på den i stedet for vingerne.

Du sagde løsholter. Hvad er det for noget?

Løsholter, jah det kalder vi jo løsholter ved en mølle. Det kalder vi dem skrå stivere. Det kalder vi løsholter - der. Ja.

Når der nu skulle noget oven på remmen - hvad kalder I dem skrå?

Ja det var opstalten. Det er opstalten ja ((på en mølle)).

- Sad det så lige over benene?

Jah, lige over benene ja. Så blev der sat krøjeværk på den, vinger ibagved, der kunne sådan, det var selvkrøjning ja. Det havde jeg jo aldrig set før, men det kune den (man, jeg) nemt lave.

Men nu i en lade, sad spænderne så også lige over benene?

Jaja. Ja de blev jo sat på med trænagler. Der blev boret et hul -.

Hvad borede I med?

Dem borer vi jo med en kopnav ((måske egentlig kopnavr, men han siger nav)) - med en kopnav, vi kalder det. Og så deher nagler, de skulle jo være størst i begge ender. De skulle jo være størst i begge ender, sådan de holdt. Det var en bindenagle. De var jo ikke til at rykke fra.

Hvor mange håndbånd (hanebånd) var der så?

Jah, der var ikke andet (mere) end et håndbånd i et sæt spænder. Bjælkerne, de tværbjælker, de holdt jo remmene sammen. sådan de kunne ikke skride ud.

Var der to bjælker?

Jaja, både nederbjælke og overbjælke, og så var der skrå stivere fra nederenden af benene og så op til - i almindelighed haftet på en spænde (spær) og så begge bjælker.

s.4

Og så var der vel noget fra spænderne og så ud ?

Jaja, ja de gik jo ikke længere end til remmen. Det er ret nok.

(Valdemar Kjeldgård: Var der ikke også noget i en lade, der kaldtes hammer?)

Ja det var jo dem lader med sideagerum i, hvor der var traskohug, de kaldte det. Der sidder overbjælkeenderne jo ud, tre alen ud, og så er der skrå stivere på yderenden og så ned på benet. Så står spænderne på dem, på dem raktræer derude. Der står de. Christen Immersens lade den flyttede Mads Krabbe op fra den gamle gård, og så kom der ny overbjælker i med træsko, vi kalder det, ja. Så kunne der blive agerum ved siden af laden. Det står endnu.

Overbjælken var den så på remmen?

Ja, den bar jo altså spænderne, som var rykket ud på det, men der var jo en skrå stiver under remmen for at bære. Ellers kunne det jo ikke bære. Bjælken kunne jo ikke ene bære det.

Nederbjælken?

Nej den var ikke længere end imellem benene. Den var tappet ind i benene.

Har du set rølinger, der var bygget på den samme måde ?

Nej, nej det er gammelt ?

Hvad redskaber brugte I nu, da du begyndte og kom i lære?

Jah hvad, vi brugte jo både en høvl og en sav selvfølgelig, og nogle hugjern, ((som)vi kalder stemmejernene.

Du snakkede om deher bor ?

Ja kopnav.

Hvordan ser den ud?

Ja det er sådan en flad tingest med en bøjet ende på og så et langt skaft. Det er et kopnav. Vi havde også små kopodde til et håndsving. Det er en bitte kopod.

De store dem skulle i drage (dreje rundt) med hænderne ?

Jaja, dem var der em stage på?

For oven - på tvært ?

s.5

Jaja.

Har du hørt snak om et naverbor ?

Jah det er jo sådan en. Det er jo en navr. Det er jo det samme ja.

--Brugte I ikke økser ?

Jo, vi var jo vældig gode til at hugge. Som nu en møllevinge. Den skulle jo spidses til begge ender. Jeg kan huske, Koldby kro, Johannes Nybo - de havde en mølle her på gården, og han ville jo altid have noget gammeldags værk. Han ville have noget - to svære træer, og de skulle hugges ned. Jeg kan huske det endnu. Jeg kan se det endnu. De skulle hugges ned til det mål, der kunne gå ind i formen, som vingerne sidder i. Jo, det kan jeg godt huske.

Var det så en almindelig økse ?

Nej det var sådan en bredøkse, der var så bred.

Du har aldrig prøvet at hugge lagter ?

Nej, det har jeg ikke prøvet. Nej, men jeg har prøvet ^{at} savet lagter. Det har jeg prøvet. Joh arbejdskraft var jo ingenting værd. Det kostede jo ingenting. Jeg var ved snedker Foged, og han sagde engang ved en lejlighed: Anders Yde det er den vildeste svend, han har nogentid haft, og han var endda en halvgammel mand. Ja det er sandt. Det led jeg jo da vel. Jah men jeg var nok også - jeg tror nok, jeg var dygtig. Jeg ville gerne også bestille noget.

I gamle dage, da snakkede de om tolvalinger og tialinger. Ved du, hvaddet er for noget?

Tialinger. Jah det er 10 alen - det er femfods (!!). Det er jo lige så mange fødder. tialinger - jaja.

Det var bjælkerne, der hed sådan ?

Jaja, det er rigtigt nok.

Dem de brugte sådan i almindelighed til laderne, hvad mål havde de ?

Jah benene det var syv-syv (7 x 7) eller syv-otte. Det var almindeligt, og bjælkerne det var en fem-seks.

Men hvor lange var de så ? Var det tolvalinger eller tialinger ?

Det var tialinger, ja.

Densommer, jeg var ved snedker Foged - 36 øre i timen på egen kost og eget logi. Jah så kom jeg hjem og sagde til min far: "Jeg tykkes ikke, jeg kan samle nogle penge på den måde. Jeg er ved at spise dem op, lige så rask, som jeg tjener dem!" Ja, og min egen far var jo død, og der blev jo holdt skifte som selvfølgelig, så vi-andre tre børn vi fik jo noget krumme penge, og de krilrede jo i min hånd. Der var jo så mange af mine kammerater, der havde fået gårde. Der var en af Anders Christensens i Skjoldborg - Anders Christensens kone og så min far de var søskendebørn, så det var jo sådan, de var familie - jeg kan huske, han købte en gård - det var Peder Søndergårds gård i Gjærstøl. Han gav 27000 for den, og der var 100 tønder sæde. Det tykte jeg jo, det kunne jeg også styre, sådan noget, ja. Ja, det var dengang.

Landbrug, gårdmand

Var det så ved den tid, du købte ?

Ja det var. Det var noget efter. Så købte jeg en bitte gård ovre i Sønderhå. Hvor tåbelig jeg var ! Til 18¹ tusind der var 25 tønder sæde. To tredjedele det er noget af verdens bedste jord. Det er det mest behagelige og bedste jord, jeg har nogentid set og kendt. En tredjedel det var tarvelig jord. En dejlig egn, men alligevel - jeg kunne ikke trives derovre. Det var jo væsentlig missionsfolk. Det havde jeg slet ikke tænkt ved. Jeg kunne ikke trives; jeg kunne ikke være der. Så solgte jeg den, /da/ jeg havde været der et år. Jeg kan huske, jeg havde en husholder nord fra Hillerslev den vinter. Åh jeg var så glad, dengang jeg havde fået den solgt. Hun sagde: "Jeg kan ikke forstå, du kan være så glad."

Der var et nydeligste nyt stuehus, ja og ny lade. Stalden den var lidt gammel. Så købte jeg den her i Koldby, og det var underligt. Det var underligt, for - jeg gik derovre i Sønderhå - jeg havde noget her, sådan her-
over (over brystet) - det var sygt - og dengang jeg nåede Koldby, da forsvandt det! Jeg har aldrig fejlet for det siden.

Jaja, jaja, og min svigerfar - de var godt ved det (var velhavende) - der var en Borggård, der var rig, der i Boddum, der havde ingen børn, og de ville hjælpe os. Vi kunne have fået Boddum Bisgård. Den var de henne ved os, vi skulle købe. Jeg turde sgi ikke. Og de ville, jeg skulle have haft Gettruggård også. Den var til fals til små penge lige dengang.

Så havde du alligevel været fra landbruget i nogle år, inden du selv købte?

Ja jeg var jo tømrer. Jeg var vel 27 år, dengang jeg slog mig løs.

Var du så ikke noget betænkelig ved det, når du havde været fra det så længe?

Nej. Det er som du nævnede før, dem unge mennesker, de tænker slet ikke ved det. Og så 14 dage efter jeg havde købt det i Koldby, så kom Peter Visby der i Mads Larsens gård og bød mig den til. Nu kunne jeg købe den. Da kunne jeg gerne have givet mig til at græde, hvis jeg havde ikke været voksen. Det havde jo været noget for mig, og fået sådan en stādse gård. Så havde Petrea (hans kone) jo kysset mig allermindst to gange for hver gang.

Jaja, men du var da alligevel inde i landbruget, at du kunne drive en gård?

Ja, jo, så meget kunne jeg. Jah, jeg ved ikke af - jeg havde sådan en god nabo derned i Koldby i nogle år, Laurits Larsen i Villerslev. Vi regnede ud, når du nu avler så mange tønder byg, og du sætter så en tredjedel havre i, så kan du føde så og så mange svin op, og du kan have otte fede-hoveder at sælge hvert år, når du passer på, at dine køer får nogle kalve, og så fremdeles. Og det kan blive tilså og så mange penge, og så og så mange skal du af med.

Og så sad vi og regnede ud, og det passede også. Det passer helt i virkeligheden. Han boede dder norden Peter Møllers. Du ved det godt.

Nej jeg husker det. Den første lørdag efter vi var blevet gift den 14. april, da kom jeg af med - nej det var om torsdagen - da kom jeg af med otte svin. Leverede og kørte to gange til stationen, for jeg kunne ikke have dem ad en gang, og de var ordentlig store, og jeg leverede to tyrolere - fedehoveder. Dem fik jeg 40 øre for pundet af. Tank, de vejede over 1000 pund stykket. Jah det var så mange penge - får I undskyldt - det er narrevornt - da jeg lagde alle de her hundredkronesedler på bordet - åh ja. Ja det var unge mennesker. Jaja, men lige meget - jeg kan se det endnu.

Tærskning

Har du selv tærsket med plejl?

Nej, jah vi tærsk rug om høst. Vi skulle have et par tønder rug at så. Det tærsk vi med plejl. Det har jeg selv gjort. Jeg havde jo en knægt eller sådan. Han kunne da ikke tærske, det lignede noget.

Når I nu havde tærket det med plejl, hvor gjorde I så af kornet?

Ja det rensede vi. Vi havde en rensesmaskine.

Blev det ikke lagt først i en bunke?

Jojo, vi samlede jo sammen i en dyngge og så rensede det.

Kender du et navn på sådan en dyngge?

Roge - jojo. Når vi nu tærsker, så bliver der jo korn der, hvor toppen ligger, og så skal det jo skydes til side med riven. Så bliver der jo en dyngge i hjørnet. Der kan det jo være, og der er det ikke i vejen. Det kaldes for en roge.

Kornsorter

Toppen på de forskellige slags korn, hedder det ens altsammen?

(Lang snak med misforståelser)

De sagde jo sommetid vipper. Det må vel være havren, var det ikke?

Ikke til havre. Det er rugvipper. Jaja, det er rugvipper, ja.

Kunne det så også være bygvipper?

Det tror jeg ikke. Det er aks - og havretop. Hvede, det - - ?

Jædet havde I vel ikke svar meget af?

s.8

Nej, det var der ikke her på egnen. Det var jo med det som med runkelroer. De sagde jo, det kunne ikke gro her, og det kunne det nok heller ikke. Ja det kunne nok gro, men i min tid - det er mange år - har de jo forædlet hveden, sådan at det omentrent er vinterfast. Det var det ikke i gamle dage. Det var Nørhå degnes søn, Hans Adolf Brorson Westergaard, det var ham, der tog sig af det og så mange af den slags. Han lod det hvede stå en streng vinter, det der stod i agerrenderne, i plovsfurerne, i agerrenderne, skal jeg sige. De var jo hyllet (dækket) med sne i den tid, de havde grim vinter. Det levede vinteren over, og der fik vi jo altså småhvede. Det er altså det, der igennem mange år - ja det har båret det navn - der har været mest vinterfast. Men før den tid da frøs det op. Det kunne ikke leve. Det var ligesom i Frankrig for eksempel. Der gik det heller ikke .

Jah, vi fik, mens jeg var formand for planteavlssudvalget, da havde vi fire forsøg med fransk hvede her i Landboforeningen Nordthy, men det frøs ud det hele. Det kunne ikke holde.

Hvad avlede I mest af?

Jah vi havde jo fra førstning af, jeg kan huske - jeg var hjemme i syv høster af den tid, jeg var tømrer. Jeg bandt op i fire, og jeg kunne omentrent ..... åt binde op efter to. Så gik jeg med høle i tre. Min ældste broder han var i tjenesten et år (var soldat), kan jeg huske, og så var jeg blevet så meget karl (så stærk), jeg kunne gå med høle, og jeg gik med høle i tre år så.

Ja vi havde jo et stykke brak hver sommer. Det vi kaldte et års gode. Ja, og så var der jo rug. Det høstede vi og tarsk med plejl. Der var jeg med til at tarske med plejl som ung knægt, og så lavede vi tag. Det skulle jo på - til at lægge på huset. Vi trillede det jo forsigtigt op og lagde det, og så bandt vi det i brodder - knipper - store brodder. Og så når vi fik tærsket rugen, så lavede vi tag - lavede sådan tilpas ned, stødte det på jorden. Og så havde vi en dør - når vi fik båndet om det, så fik det nogle stød imod døren også, for (at) det kunne være akkurat i røven.

Stråtag

Blev det ikke reddt på noget, sådan stråene kunne ligge lige ?

Nej, nej,. Ja det blev jo gjort, når vi skulle have taget hen til Peder Bang. Han snoede sime på maskine. Så skulle al småhalmen være væk. Ellers er det rigtig nok - de rystede jo noget krumme af det først. Det tager vi fra, for når det bliver syet på huset, så ligger det strå lige så godt som dem andre, der er stivere.

Har du været med til at takke?

Nej, ikke udvendig. Jeg har siddet indvendig! Jeg kan huske det, vi havde en mand, der var så gruelig Venstre. Da var jeg sådan en stor knægt, og han fortalte mig politik. Ja, det sidder sgi i mig endnu. Ja, men han var dygtig, og han var en ordentlig mand. Jo han fortalte om provisorier. Jeg kan høre det endnu. Han lå derudenfor, og jeg sad indenfor.

s.9

Hvad fortalte han om det?

Jah, det kan jeg - - sådan spm Estrup han tumlede grejerne ja, og Berg, jaja.

Hvad syede I med?

Vi syede med simer, med simebånd, så længe Peder Bang levede. Så døde han som gammel mand. Så fik vi takkegarn.

Hvordan fik I det i nålen? Der må da en stor nål til sådan noget.

Jaja, det var en så lang nål. Der var jo et hul sådan et stykke fra enden af, og så var der et i overenden, vi kaldte det.

Blev der lagt noget under taget?

Ja, det blev revlet. Ellers ville topperne jo komme til at hænge ud. Så der var også noget at bestille på indersiden for at holde det hele i orden.

Hvad stod han på til at begynde med?

Jah, så blev der jo bundet nogle stager sammen, i regelen et par stjerne med en strikke om, og så overenderne - og så stigen den lange stige med en fjæl i. Der stod han jo, når han takkede ogsen (tagskægget) og så en alen op på siderne af huset. Vi havde et par lange takketræer. Så blev de jo hængt på huset, og der satte han jo hans fødder imod.

Havde han noget till at jævne det med?

Jaja, han havde jo en vræg. Ja, det var dengang.

Når I så kom til det øverste, så skulle der jo lægges noget ovenpå?

Ja der kom møntørv på.

Har du været med til at lægge dem på?

Ja, vi havde et stykke grønne nordvest fra gården. Der var en stor mergelgrav. Der kunne vi grave møntørv sådan ligesom tiden gik. Pø-om-på så blev der igen.

Kunne almindelig grønne ikke bruges til det?

Nej, for det kan ikke hænge sammen. Der skulle være sådan et vist lag - -. Det var somme tider vi hentede et - vi hentede møntørv i Bersted. Der var jo et stort stykke lav jord nede i gamle dage. Jeg kan ikke huske, hvor meget de kostede, men det kostede jo ikke svar meget.

Skulle de graves på en bestemt tid?

Jo det var om efterår, inden vinteren kom, inden efterårs-vandene kom.

Har du selv gravet møntørv?

s.10

Nej, det havde vi en fremmed mand til (en der ikke hørte til i gården). Det var jo ikke drengearbejde. Det skulle jo være en tørv med en vis facon og en vis tykkelse og en vis længde.

Hvordan fik I dem op på huset?

Ja de havde jo den her fjæl på stigen at trække det op med. Så når de fik den op, så vendte de det jo midt på rygningen af huset. Så lå den derdø. Så skulle de jo have lagt den til rette.

Tørv

Du har ikke været med til at grave andre tørv?

Nej, vi har ikke - -

I havde ingen tørv - - -

Jo, vi havde et stort kær, men tørvene var ikke af den beskaffenhed, at de kunne graves, /sådan at/ de kunne holde. Nej de skulle æltes. Jo vi var i kæret en uge. Det var gerne ved grundlovsfesttid.

Var det nær ved gården?

Ja det var et stykke vesten. Der ligger et stort kær - Elkær kalder vi det. Det har Peder solgt. Der var sådan en bakkeskråning, der hørte til. Der var tre-halvfjerde tønder sæde både med kær og kærbakke, vi kalder den. Det købte naboen Mathias Stentoft.

Hvordan gik det så til med at lave de her æltetørv?

Jah, to det gik til - vi havde en mand til at ælte, og så en af vi-andre drenge vi kørte jo med børen - skød æltning, som vi kalder det, og så vor pige hun jævnedet det. Vi havde sådan en form, vi holdte det i, og så jævnedet hun det over, og så flyttede hun formen, og så kom der en ny bærfuld. Ja sikken tur (besvær)! Nu kommer vi nemt om ved det. Nu trykker vi på en knap, så er der varme i kakkelen. Ja tiderne går!

Ja men det var vel i grunden helt skønt?

Ja vist var det så. Vi havde en mand et par gange; Lange Martin kaldtes han. Han boede i fattighuset. Han var ikke gift, men han havde en kone, han lå ved, et kvindfolk, han lå ved. Han kunne ikke nøjes med en flaske brandevin om dagen. Han var hjemme i middagslag at få sig en ekstra slant. Men han kunne ælte tørv.

Men havde I så føden med jer ud i køret?

Jaja. Nej, vi gik hjem ad middag. Vi havde jo formiddags- og eftermiddagsmellemmader med. Det var jo ikke aften, før klokken var otte dengang.

Hvad havde I så i sådan en kasse?

s.11 Jah, vi havde jo en stor tejne. Ja vi havde jo mellemmader, som Mor hun lavede. Og jeg kan huske det - Mor hun havde stegt pandekager og lagt på de her grovmellemmader. Og det er mærkeligt - jeg snakkede med Mor (hans kone) om det så tit - "Skal vi ikke have sådan en pandekagemellemmad!" - Ja den var god. Derfor, sådan nogle pandekagemellemmader - ja det var vel ikke andet (mere) end en til hver - og så var der præget fårekød og fårerullepølse og sådan noget. Det var nogle gode mellemmader.

Hvad fik I at drikke til?

Ja vi havde jo en stor krukke med en åbning i, der var tre tommer i gennemsnit. Den sankede vi ned i vandet i pytten, og så drak vi af den hver-en.

Det var hjemmebrygget øl?

Øl, gammeløl

Jaja, det var hjemmebrygget øl, og når det blev surt, så kom de øl i det, så tog det den sure smag - nej malk! Jeg kan huske - der var en fra Hassing, ham Mørk-ens broder, der bor i den gård, hvor vejen går igennem når vi kører fra Bedsted til Hurup - han trak med hoveder fra marked - han kom om til os derhjemme og ville have noget at drikke. Det kunne han jo også få. Så blev der rakt en ølpotte ud til ham af vinduet, og det var noget øl så surt! Og han takkede for det gode gammeløl! Vi ønskede ham til lykke med det. Ja det var noget, vi næsten kunne ikke drikke.

Gammeløl, kender du det ?

Ja, det har jeg været genstand for to gange. Min yngste bror, der har den ny gård derhjemme, han tjente ovre på Fyn, og så var jeg i København en tur, og så ville jeg den vejn (retning) om for at besøge min bror. Og dengang jeg kom der, så var han lige taget til Stagstrup - til hjem. Og så kom jeg der hen på - sidst på eftermiddagen. Der var en gammel kone, og hun ville gerne snakke. Så lavede hun nogle mellemmader til mig, og de var også gode nok, og så kom hun med en krukke øl og et glas. Jeg må ærlig indrømme - jeg havde jo ikke fået noget at leve af, heller ikke at drikke hele dagen, så jeg var både sulten og tørstig. Jeg drak både et glas øl, og jeg drak to. Så opdagede jeg - hvad hulen! ja, det var da hulendes! Mig! Anders!

Det troede du ikke skulle overgå dig?

(Valdemar Kjeldgaard: Du kunne nok ikke kende dig selv!)

Ja, jeg blev så. Så var jeg med Jens Sørensen og Landboforeningen ude at rejse i /19/24, og da var vi på Lolland-Falster. Vi var mange steder da. Så fik vi mellemmader i Glyngøre ved Hans Hansen - det er en kendt mand - og Jens Sørensen han havde bestilt mellemmader fra Pommelnakke derude ved fjorden. Men Hans Hansen han havde gammeløl, og dengang var jeg ikke tørstiq, og så sagde bitte Hans fra Skinnerup, han var med - vi sad og spiste mellemmader - så sagde han til mig: "Anders, du skal være forsigtig. Dether det er fandeme gammeløl!" Ja jeg glemmer det aldrig. Jeg tænkte ved det - "Nej jeg skal ikke nyde noget. Jeg vi nu være ædru."

s.12

Hvad tid fik de ellers gammeløl? Det var da ikke hele året om?

Drikkeri Det har vi aldrig haft hjemme, jeg ved af at sige. Men det var jo noget vældig godt øl. Jeg ved ikke af - folk kunne jo tale det. De var jo vant til - de var jo mere vant til spiritus. Jeg får jo aldrig spiritus. Aldrig af nogen slags. Jeg lovede min mor - min far han blev beskyldt for, at han døde af drik - han døde nu af tuberkler - jeg lovede min mor, dengang jeg var sådan en stor knægt, at jeg skulle aldrig drikke spiritus, og det er jeg også ved at/have/holdt.

Men det var vel også ved den tid, afholdsbevægelsen begyndte?

Jaja var det så. Jojo jeg kom i afholdsforening, da jeg var konfirmeret, og det har jeg i det væsentlige været siden.

Men du har vel også set meget som dreng af det drikkeri?

Ja, men det grinnede vi jo ad, når en mand var fuld. Som nu her på Koldby marked - der var marked her i mange år - der var når der var nogle, der ville slås, så var der Poul Morsing - kan du huske ham - han var lige så stærk som to. Han lige jagede hans bitte arm iforved dem. Det kunne han lige ordne. Åh han var så stærk og så kraftig. Det var jo en ren tyroler (en kvægrace), både ifor og ibag!

(Valdemar Kjeldgaard: De havde da ikke nemt ved at blive fuld ved Johannes Nyebo (kromand på Kældby kro, kendt bl.a. fordi han ikke ville lade folk drikke sig fulde. Unge mennesker kunne ikke få stærkt øl eller spiritus))

Nej, men jah - men Koldby Marked det er - jah jeg kan huske - Tomas Eriksen nede fra Trædholm - kan du huske ham? - det var en glad mand. Han var da ædru - ædruelig. Han sagde: "Det kan bare koste 10 øre at få sig en stjern (rus)!" Det var jo 25 øre for en flaskefuld. Så når de fik så en pagl - det kunne jo sætte humøret op.

Men det var vel ikke alle folk, der havde godt af det?

Nej, nej. Den gamle Johannes - det er lærer Larsen, der er ude med et par artikler - der lader vide gå (fortæller) om Koldby kro, at han sagde det til dem: "I har just bedre af at gå hjem!"

Det kunne vel også betyde noget økonomisk, hvis manden drak for meget?

Jaja, det er nsturligt. En fuld mand! Der var Jens Hvid i Sønderhå. Han boede der norden for Gadegård i en gård på 70 tønder sæde. Han blev så forfalden - stakkel - prægtig mand, en begavet mand.

(V.K.: Hvad tid blev han forfalden?)

Ja det var i gården. Hans økonomi det gik rent i smadder for ham. Så gav han sig til at drikke.

(V.K.: Blev han ikke afholdsmand så?)

s.13

Jojo. Så var vi til missionsmøde - det pegede jeg jo på før - nok var jeg ikke missionsk, men jeg er ingen hedning. Det er ikke sådan skæftet (ikke tilfældet). Vi var til missionsmøde i missionshuset i Sønderhå. Der var provst Krarup fra Mors, og han talte, og han kurerede Jens Hvid. Ja jeg kan huske det endnu. "Har du noget at tage det i?" . Det var ham egentlig talen var møntet på. Det kurerede ham.

Der var vel også mange gårdmænd, hvem der havde en stor gård, der aldrig bestilte noget?

Jah hvad det behøvede de jo ikke. Ellers havde de ikke haft stunder til at køre ud stadig væk?

Men der var del også mange småfolk, der drak vel. Var der ikke?

Joh, ærlig talt, så er en kaffepunch god, det kan vi ikke nægte, og når vi kommer til at sidde ved hinanden, jah, så vil jeg give en omgang, så vil den næste give en omgang, så vil den tredje give en omgang. Joh, så kunne vi - masse kaffepuncher. Så begyndte en med en sangerevne at synge. Ja så går møllen, faldera! Og når de kommer så langt hen, så er der en, der vil give et glas portvin. Så er det først, pokker er gået løs, for det slår benene i stykker. Ja det gør. Det slår benene rent i stykker.

Fattigfolk

Var der mange fattige folk i Stagstrup dengang?

Ja der var så. Det undrer jeg mig over mange gange - min mor - min stedfar han var nærmest upolitisk. Han var en husmandssøn, der havde tjent. Det kan jo godt sætte sit præg på en mand. Jo det kan så. Han var dygtig og slidsom og var ordentlig og ædruelig, spillede ikke kort om penge - men alligevel! Men min mor hun var så gruelig Højre. Ja det er kunstigt (mærkeligt). Men hun sagde ^{det} til os altid: "Den (man) skal være god ved dem, der har lidt!" Det troede hun, vi skal være god ved dem, der er fattige, og det var hun, ja. Mærkelig livsopfattelse! Joh, vi havde en mand kede fra køret. Han hed Peder Solbjerg, og han var for resten født i Koldby. Han havde fem børn - i et raltet (pjaltet, elendigt) hus. Hvordan de har fået føden, dem stakkels mennesker! Han var til vores i tretten høster, og han fik 20-22 kroner for hver høst, og den varede jo somme tider i en fem-seks uger. Ja jeg kan ikke forstå det.

Jamen hvordan fik de føden?

Ja det kan jeg ikke sige dig. Ja de havde et par geder. Så kan jeg huske det - han havde lov til at ælte en dags grøft i vort kær. Det var sådan 200 snese tørv, når det er almindeligt. Og så kom de jo op at stå i en stak. Så var vi så snilde, vi tog en fem-seks tørv fra en ende af og stoppede ind imellem dem andre. Så kom Per jo en dag og så det. Så - det var med hans tørv ligesom med dem tørv, du nævnede -: Nu er der nogen, der har taget af mine tørv!" - Jaja, skarns (skalkagtige) knagte! Ja i barndommens dage så glade vi går.

s.14 Hvad bestilte så sådan en mand?

Jah han gik på dagleje rundt om, hvem der ville have ham, og han var dygtig. Han var sådan en klejn mand og mager - forsultet.

Konen gik hun så også ud?

Nej, hun var så tyk og så fed. Jeg kan huske det, vi havde ham om høst, og hun fik jo børn så tit - og der ved det lag. Så kom han én morgen. Så spurgte Mor ham om det: "Hvordan har Anne Marie det? Bliver det snart til?" - "Ja, nu er der mælk i hendes patter!" - Jamen det er virkeligt!

Havde de mange børn?

Ja de havde en hel flok.

Så kom de vel ud at tjene? Hvor tidlig kunne de begynde at tjene?

Jah, de var jo fra hjemmen (hjemme fra), før de blev konfirmeret. Det er da selvfølgelig. Så kan jeg huske - det er ikke så mange år siden - ham dér Per Solbjerg han kom til Thisted at bo til slut. De kunne ikke bo der længere. Så stod han og holdt ved Per Baks kær, en række så lang, og så tilfældigt - så Kortbæk'en og mig og min bror - og Jens - vi kom til at stå og se på Per Baks kær, og så kom Jensine fra Hørsted, Christen Harkjær

kone. Så var vi fire, og så stod Per der, og så sagde han: "Børn, kan I ikke give mig en skilling?" - "Jo vi kan," sagde jeg, og så fik han en skilling. Han fik en tier af hver. Åh herre gud, så glad han var.

Jamen tiggede de ligefrem?

Ja-a, de kom jo da med deres malkekrukke. Ja der var jo tre sæt nede fra fattighuset - fra hospitalet, vi kalder det - Stine Led og Dorte Brus og Laust Kræmmers, Og det er så kunstigt (mærkeligt) - nu nævnedes du om ham tyskeren - der er en af Laust Kræmmers børn, der bor i Nykøbing nu. Han er meget velhavende. Ja det er enestående.

Men de havde det vel godt, når de kom ud i gårdene?

Jah det havde de jo. Der var jo nok at spise. Den godhed var der jo ved det dengang, selv om det var ikke ene indkøbte kolonialvarer, de brugte, så var der jo føde nok. Jeg kan huske, vi slagtede sådan en stor ung so på 500 pund til jul og to store fede får, ja den ene det var så vor vædder. Og så kørte Far ud til havet efter 20 torsk og to store skader (rokker), og dem to store skader de hængte der på østerenden af ralingen, så længe vi fik dem spist. Vi fik saltede torsk til vor davre og så skoldet (kogt) mælk og brød - grovbrød - ikke smør. Nej, det var dengang.

Nej men tror du ikke, de unge nu de ville have tykket, at vi var fattige dengang - levede fattigt?

Jo, det kan ikke nægtes. Ja det snakkede vi om -nu bor vi jo op mod vejen her. Børnene går både til og fra skole. Nu kommer de jo cyklende da. Men i grimt vejrlig, i sne og lignende, så er de i gummifodtøj, og de er i pæne frakker. Vi havde ikke andet end vore træsko at gå i.

(Konen: Vi behøver da ikke at gå nær så langt tilbage, til din barndom da.
(Vi behøver såmænd ikke at tage længere end til vore børn. Nu er de 60 år, dem ældste.)

Klædedragt

s.15 Hvad gik I sådan i til daglig dengang?

Det var vadmelsklæder. Der var nogle kvindeskræddere, der gik rundt og syede i gårdene sådan og var otte dage på stedet og syede både til - til hele familien, vi kalder det. De syede klæder til vi-andre. Det var noget slemt noget, huha! Mu-! Det var jo til at grinne ad.

Vævede din mor selv?

Nej, men det var der en nabokone, der gjorde. Hun vævede, og hun vævede. Vi vandt tvist om aften, og så kom det hen og blev vævet.

Var det klapbukser, I havde?

jaja, jaja, jaja. Det var helt flot at være i bukser med slids i. Vi kaldte det nu split, men det er nu det.

Hvad havde I på benene?

Jah hvad, vi havde nogle hjemmebundne hoser af vore egne får.

Gik I i fodløse hoser?

Jaja, jaja gjorde vi så.

Hele året?

Nej ikke hver-en (allesammen), men der var mange, der gik i fodløse hoser hele året. Poul Hornstrup f.eks. heroppe i den store gård. Han gik da i fodløse hoser hele tiden. De havde været 12 børn i Hornstrup. De var ikke blevet kølet for.

Gik I sommetid barben (barbenet)?

Jo, jo. Den sommer, jeg gik til præst, da var vi da - vi-andre drenge - vi var da barben til præst næsten hver dag. Der var ikke andet at gå i.

Det første læderfodtøj, jeg havde, det var til min konfirmation. Jeg havde ikke andet at trække i. Jeg kan huske en gang, jeg var med - Far han havde solgt to fede kvier til Niels Korsgård her i kroen. De skulle leveres i Sjørring - i Sjørring kro, og så skulle jeg med Far og genne på dem. Så gik vi tvært over fra Sjørring af og til Hornstrup. Der havde min - der havde han jo tjent i halvtolvte år. Der var han jo kendt. Og jeg var i et par gamle støvler af hans. Den ene fjeder var revet op sådan. En stærk dreng fra sådan en gård. De skyldte intet på det. Ja jeg forstår det slet ikke.

s.16

Havde du ingen frakke?

Nej, nej.

Hvad havde I så på, når det regnede?

Jah, nærmest ingenting.

Havde I ikke somme tider et dækken på, når det regnede?

Nej, enten blev vi våde, ellers blev vi det ikke!

Havde I noget på hovedet?

Ja, vi havde nogle luer. De gik jo fra den store til den bitte.

Var de strikkede - bundne?

Nej, Far han købte dem jo ved den bitte buntmager, den pukkelryggede buntmager i Thisted.

Hvad havde I så på inden under vadmelsklæderne?

Der var vi i sådan en - en bul kaldte vi det. Ja, vi kaldte den en bul.

Og en skjorte vel?

Ja en skjorte ja.

Var den hvid??

Ja, den var hvid. Ja det er mine skjorter også i dag. Jeg er så gammel.

Havde I underbukser på?

Jah, sådan kunne vinteren jo blive, men det var da ikke almindeligt.

Ja men så var der vel før i de andre?

Ja, bukserne de var forede, det er rigtig nok.

Men det var vel lange bukser, I gik i også som dreng, var det ikke?

Nej, vi var noget store, inden vi fik lange bukser, for der skulle jo mere tøj til til dem. De gik lige nedden knæet. Tomas Skradder - han er død for en del år siden - han boede lige norden vores, vesten vejen - huset er redet (revet) ned - han havde syv-otte børn. Han fik seks kroner for at sy et sæt klæder til en voksen mand - seks kroner, det var prisen. Hvordan de har fået føden, det undrer jeg mig over så tit. Og når vi kom derned - han klippede hår. Den her store saks, den var så god at klippe hår med - så skulle vi altid ha' vor kaffe, og det bestod i kaffe og så en tvebak, sådan en halvøres tvebak, vi kaldte den, hverken smør eller sukker eller noget. Nu vil jeg da ikke have en tvebak, når jeg ikke kan få sukker i min kaffe.

s.17

Hvad gik de gamle koner i dengang?

Jah, de gik jo i det her vadmelskort. Det var jo det almindelige. Det var jo vadmél, de gik i.

- Jamen oppe på overkroppen, der havde de vel noget andet?

Jah, der havde de jo - jah det havde de jo ikke altid.

Gik de ikke med et klæde?

Jo med et klæde om hovedet.

Jamen også om kroppen?

Et strikket klæde? Jaja, jaja, jo, de havde et strikket klæde om.

Var det trekantet?

Jaja var det så.

Det var ikke et firkantet, der var lagt sammen?

Nej, det var et trekantet klæde. Jo, et strikket klæde, de kaldte det.

Gik de altid med klæde på hovedet, også inde?

Nej, det var kun enkelte koner, der gik med det. Der var Niels Urbrands gamle kone, men hun var i barndom. Hun var at snakke med ligesom et barn. Hun havde pandeklæde om. Hendes datter, som der vævede for os, sådan en pæn kone, hun brugte ikke sådan noget.

Var det nu altid sorte klæder (hovedklæder), de havde?

Ja, jaja. Ja der var en kone længere nede, Jeppes kone, hun havde også et pandeklæde om. Gamle folk ja! Og de var jo pokker ikke så gamle. De var jo ikke så gamle alligevel.

Har du ikke set koner, der gik med andet end et sort klæde? Kunne de ikke også gå med hvide eller gule eller kulørte klæder?

Nej, nej så havde de sådan en hat på med virer (stivere) i.

End mændene, når de skulle være pane, hvad var de så i?

Ja så var de i dether dyffels sæt, der var i kjole. Deres lomme den sad jo her ibag i sprækken, i slidsen, og når de så havde en pipe, så sad den ud der ibag som nogen hale.

Havde de så lange støvler?

Ja det havde de jo, men det var fedtlæderstøvler. Det var jo ikke glans (blank). Det var jo ikke lakstøvler.

s.18

Hvad havde de så på deres hoved, når de skulle være pane?

Jah, så havde de jo deres høje hat, vi kalder dem. Peder Overgård han havde sådan en høj hat. Jeg ville også have hat på. Jeg har en sort hat, sådan en bowlerhat, en englænder selvfølgelig, men jeg bruger den aldrig, for der er ingen, der bruger dem. Jeg har den da. Det sørgelige af det - jeg har et omentrent nyt sæt diplomat, der hænger i skabet ja. Jeg bruger det aldrig. Der kommer aldrig en i sådan noget. Og jeg gav slet ikke så lidt for det, for jeg ville da se ordentlig ud. Jeg fik sådan et sæt klæder til mit bryllup - diplomat med lang frakke - dask-i-røv-kjole, vi kaldte det ja. Og det varede også i mange år, men så lagde jeg mig en bitte krumme ud, kom til at veje nok så meget. Så blev det for bitte, og så måtte jeg have et sæt nyt, men jeg bruger det aldrig. Der kommer ingen i sådan noget nuom-tider.

90 år

En af Thylands kendte mænd, fhv. gårdejer Anders Yde, Koldby, fylder 90 år tirsdag den 22. oktober. Han er født i Stagstrup som søn af gdr. Anders Jensen. Som ganske ung kom han i tømrerlære hos sin svoger, Anders Toftdahl i Koldby, og senere lærte han snedkeriet hos davær. snedkermester Foged i Thisted. Her udførte han på egen hånd snedkerarbejdet ved den nye fløj til amtsgården, som blev opført i 1910.

Senere var han svend i Aalborg, og efter et ophold på Vestbirk Højskole købte han i 1904 en gård i Sønderhaa, året efter flyttede han til gården Arntoft i Koldby. Han giftede sig i 1908. Hans hustru, med hvem han fejrede diamantbryllup sidste forår, er fra Bakgaarden i Boddum. Ved fælles hjælp og med stor dygtighed drev de Arntoft frem til et mønsterlandbrug, bl.a. blev der gennem årene opført nye bygninger. For otte år siden solgte de landbruget og byggede villaen i Koldby, som de trods alderen holder fint i orden med lidt hjælp af og til.

Anders Yde har gennem årene beklædt en lang række tillidshverv, som han har kunnet overkomme takket være hustruens hjælp i bedriften. I flere år var han formand for Landboforeningen Nordthys planteavlsudvalg. Han har været medlem af Skyum-Hørdum Sogneråd, valgt af Venstre, og medlem af menighedsrådet. I en lang årrække var han formand for det kommunale ejendomsskyldsvurderingsudvalg, i repræsentantskabet for Skyum-Hørdum Andelskasse, og i 37 år har han assisteret ved kassens ugentlige kontordage i Koldby. Mange andre foreninger og institutioner har han siddet i ledelsen af, bl.a. også venstrevælgerforeningen.

Anders Yde var i mange år gymnastikleder og tillige en meget benyttet oplæser, ligesom han har skrevet en mængde lejligheds-sange og digte.

I ægteskabet er der tre sønner, der alle er gift. To er gårdejere henholdsvis i Skjoldborg og Stagstrup, og den tredje er uddeler i Røhr Brugsforening.

